

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ԴԵԳԻԵԳԱԾՈՒ

ديجيتال

Հրատարակություն Գահիրեի ՀԲԸՄ-ի

نشرة جمعية القاهرة الخيرية الأرمنية العامة

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳԻՐ
Մարուշ Երամեան

**ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԽՈՐՀՐԱՍՏՈՒ**
Տոքթ. Վիգեն Ճիգմեճեան

**ՍՐԲԱԳՐԻՉ
ՎԵՐՍՏՈՒԳԻՉ**
Անայիս Ճիգմեճեան

**ԳԵՂԱՐՈՒԵՍԱԿԱՆ
ՁԵՒԱԽՐՈՒՄ**
Շահե Լուսարարեան

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Nubar Digital

**Գահիրեի ՀԲԸՄ-ի
լուրերուն հետեւեցէք**
www.agbuegypt.com
կայքէջով:

**Ծանօթացէք «Հայաստան
եւ Հայերը Արաբական
Սամուլին մէջ. 1876-1923»
հաւաքածոյի նկարներուն**
www.arminmedia.com
կայքէջով:

**«Տեղեկատու»ի յօդուածա-
գիրներուն արտայայտած
կարծիքները անպայման-
օրէն չեն ներկայացներ
Գահիրեի ՀԲԸՄի պաշտօ-
նական տեսակետները:**

**Թիւ 97 Նոր Զրջան
ՇՈՎՏԵՍԲԵՐ 2020**

Խմբագրական Մտորումներ	1
Բաց նամակ Նիւ Եորք Թայմզ թերթին	3
ՀԲԸՄի Օգնութիւնը Արցախի	5
ՀԲԸ Միութեան Կոչը	6
Հակիրճ Ժամանակագրութիւն	7
Արցախի Պատմութիւնն ու Այսօրը	8
ՀԲԸՄի Աշխատանքները Պէյրութի մէջ	10
Յաղթանակը Երգիծանկարչութեան Ընդմէջէն	12
«Կռունկ»ներ	13
Life Coach Աննա Տոլապճեանի հետ	14
Քիրազ Մահացած	19
Երկու Կարեւոր Նուիրատուութիւններ	20
Ակնարկ մը ՀԲԸՄի Արխիւներուն Վրայ	21
Յաջողութիւն մը եւս	22
Յիսուն Տարի Ետք Բարսեղ Գզըլեան	23
Ժառանգուած Ուխտը ... Սօսի Ներերեան-Յակոբեան	24
Ճակատագրի Հպումներ Սօսի Ներերեան-Յակոբեան	26
Ոչ Միայն Հայերը	27
Կարճ Լուրեր Լօրիս Ճգնաւորեան Անուշ Թորանեան Մարիաննա Գէորգեան Ռիթա Գէորգեան	28
Անդամական Մահ Գարուլին Ասլանեանի	

Խմբագրական Մտորումներ

Այս շրջանը կը համընկնի կարելոր թուականներու՝ դարադարձերու եւ ամեակներու:

Հարիւրամեակն է Կիլիկիոյ անկախութեան **աքթին**, որ կատարուած է 5 Օգոստոս 2020 թուականին:

Մահուան 75-ամեակն է Միհրան Տամատեանի եւ 645-ամեակը 1375 թուականին Կիլիկիոյ կորուստին:

Ինչպէս միշտ, այս անգամ ալ մեր յիշողութիւններն ու ամեակները կը կապուին տխուր դէպքերու՝ խաբուած ըլլալու իրողութիւն, կորուստ, ցաւ ...

Սակայն մեր ոգին կը շարունակէ թեւածել, հակառակ մեր անմիաբան կեցուածքներուն (բոլոր չարիքներուն արմատը), փինիկի պէս յարութիւն առած: Ասիկա ինքնին մեր մեծագոյն յատկանիշն է որպէս ազգ եւ մեր գոյութեան գլխաւոր ազդակը:

Սեպտեմբերը իր աւարտին չհասած, Կիրակի 27 Սեպտեմբերի կանուխ առաւօտուն կը լսենք խախտումը, որ կատարած է Ատրպէյճանական բանակը, յարձակելով Արցախի վրայ, ռմբակոծելով մայրաքաղաք Ստեփանակերտը եւ զոհեր խլելով:

Չենք կրնար բիրերորդ անգամ չկրկնել՝ «Մենք խաղաղ էինք մեր լեռների պէս ...»:

Ամբողջ աշխարհի այս ծանր պայմաններուն մէջ, երբ պսակաձեւ ժահիրը կրկին անգամ սկսած է մոլեգնիլ, երբ տնտեսութեան գահավիժումը դէպի անյատակ խորխորատներ, կը սպառնայ ամբողջացնել ժահիրին աշխատանքը, Ատրպէյճանի կառավարութիւնը կը ժպրի յարձակում գործել խաղաղ բնակչութեան վրայ, վերադարձնելու համար հող մը, որ ի սկզբանէ իրը չէր ու չէ եղած բնաւ:

Իւրաքանչիւր ինկող զինուոր, երիտասարդ թէ ոչ – որովհետեւ ամբողջ ազգին զաւակները գունդ առ գունդ կը դիմեն հասնելու Արցախ – մեծ կորուստ է մեր

փոքրաթիւ ազգին համար:

Սահմանապահ զինուորներուն ամենօրեայ մաքառումին կողքին, ժողովուրդն ալ թէ՛ Արցախի, թէ՛ Հայաստանի մէջ իր կարելին եւ Անկարելին կ'ընէ, ինչպէս 14 ամեայ Վահէն, որ մայրն ու քոյրը Երեւան հասցուցեր է, հեռու վտանգէն, մինակը քշելով ինքնաշարժը իր հօր, որ սահմանին կը կռուի. կամ երեք երեխաներու մայրը, որ իրեններուն կողքին եղբօր երեք եւ քոջ երեք երեխաները ինքնաշարժը դրած (ինը երեխայ) բերեր հասցուցեր է աւելի ապահով Երեւան քաղաք, մինչ եղբայրը եւ իր ու քոջ ամուսինները կը կռուին:

Աշխարհի լրատուական գրեթէ բոլոր միջոցները անդրադարձան այս յարձակումին, սակայն անոնցմէ մաս մը, լաւագոյն պարագային «չեզոք» կեցուածք կը ցուցաբերէ մինչեւ օրս: Թէ՛ մենք, թէ՛ իրենք շատ լաւ գիտենք, թէ ինչո՞ւ է այս «չեզոքութիւնը», երբ, մանաւանդ այս օրերուն, աշխարհը կարիք ունի իսկական արդարութեան:

Աշխարհի մէջ ցրուած հայերը միահամուռ ոտքի կանգնեցան աշխարհին ըսելու, թէ իրենք երբեք չեն կրնար թոյլ տալ, որ իրենց կոյր նայուածքին եւ խուլ ականջներուն առջեւ երկրորդ ջարդ մը տեղի ունենայ: Մեր շերտփը ա՛լ թուղթ չէ եւ մեր կամքը մեր լեռներուն չափ անսասան է:

Կը զարմանանք եւ կը զայրանանք տեսնելով աշխարհի, մանաւանդ Եւրոպայի անտարբեր կեցուածքը Ատրպէյճանի, յատկապէս Թուրքիոյ սանձարձակ եւ ինքնիշխան արարքներուն ի տես: Կը զարմանանք աշխարհի երկիրներուն սահմանափակ նայուածքին, երբ վտանգը մեծ քայլերով դէպի իրենց կ'ուղղուի, երբ նախագահ մը կը համարձակի ասպարէզ կարդալ այլ երկիրներու, ըսելով՝ «Ձեր փողոցները ա՛լ ապահով պիտի չըլլան ձեր ժողովուրդին համար»: փաստօրէն ֆրանսացի ուսուցիչ Սամուէլ Փաթիի սպանութիւնը, Փարիզի փոքր արուար-

ծաններէն մէկուն մէջ, կը հաստատէ ատիկա:

Աշխարհը օրէ օր աւելի եւ աւելի ատելութեամբ կը լեցուի... մինչդեռ բոլորիս ալ ապրելու տեղ կայ կեանքին մէջ եւ պէտք չունինք սպաննելու, մեր տեղը ապահոված ըլլալու համար աշխարհիս վրայ:

Ինչպիսի՞ աշխարհ մը ժառանգ պիտի ձգենք մեր զաւակներուն, արդէն յստակ չէ:

Սակայն հակառակ դէպքերուն, մենք կառչած ենք մեր հայրենի հողին, որքան ալ փոքր ըլլայ ան. այդ հողը խտացումն է մեր պատմութեան, մեր ոգիին եւ այն բոլորին, որոնցմով հայը հայ դարձած է:

1958-ին ԱՄՆի մէջ գրուած դոկտոր Յ. Պ. Պօղոսեանի գիրքին՝ «Ներածութիւն հայ հոգեբանութեան» մէջ, «Հայ նրբամտութիւնը եւ քաղաքական միտքը» գլուխին տակ կը կարդանք.

«Այս առանձնայատկութիւնները հոլովոյթի բարձրագոյն մակարդակին կը վերաբերին՝ ընկերային եւ քաղաքական խնդիրներու մէջ:

Հայը դժբախտաբար ունեցած չէ քաղաքական հասունութիւն եւ զրկուած է նրբամիտ ու գերազանցապէս ճկուն դիւանագէտ միտքերէ:

Խարբդերդ Գոլէճի նախագահ Հուիլըրի որդին տոքթ. Հուիլըրի հետ հայկական խնդիրներու շուրջ խօսելու պահուն ան յայտարարեց, թէ հայ ցեղին կրած տառապանքներուն մեծագոյն մասը յառաջ կու գայ այն իրողութենէն, որ «հայ ազգը քաղաքական միտքէ զուրկ է»:

Ուրիշ հեղինակ մը՝ Ֆոն Լուշան կ'ըսէ.

Հազիւ կարելի է երեւակայել ժողովուրդ մը, որ քաղաքականապէս այնքան տխմար ըլլայ եւ նոյնքան անընդունակ ինքզինք կառավարելու, որքան հայերը»:

Գերման գիտնական Ֆոն Հեքթաուզըն եւս խօսելով հայ ազնիւ ցեղին ֆիզիքական ու իմացական գերակայութեան շուրջ, կը զարմանայ թէ ինչո՞ւ այսպիսի կարողութեամբ ծնած ազգ մը աշխարհակալական ձգտումներ ունեցած չէ երբեք

եւ միշտ հալածուած է, ու յաճախ անցած ահաւոր ճգնաժամերէ, մասնաւորաբար ֆիզիքապէս եւ իմացականապէս իրմէ շատ ստորին եղող ցեղերու կողմէ»:

Մերզմէ շատերը, առանց այս գիտնականներուն ըսածները կարդացած ըլլալու գիտէին արդէն, որ մենք «երգիչներու ազգ ենք» եւ թէ քաղաքականութենէն բնաւ բան չենք հասկնար:

Բայց նոյն մեր ժողովուրդն է, որ իր իմաստութեամբ ըսած է՝ «չգիտնալը ամօթ չէ, չսորվիլն է ամօթը»:

Ինչո՞ւ չենք սորված այն բոլոր դասերէն, որ պատմութիւնը ամենէն աւելի մեզի տուած է. ինչո՞ւ չենք փորձած ու կը շարունակենք չփորձել ըլլալ ՄԻԱԲԱՆ (մեր գլխաւոր թերին) եւ ԴԻԻԱՆԱԳԷՏ (մեր երկրորդ գլխաւոր թերութիւնը):

Այսօրուան մեր կրած դասը ՇԱՏ ծանր էր, յանպատրաստից քննութիւն մըն էր կարծես, որմէ ձախողած դուրս ելանք:

Հիմա՞ ալ չմտածենք:

Ըստ երեւոյթին՝ ոչ, չենք մտածեր, որովհետեւ կը շարունակենք պառակտուիլ, երբ հայրենիքը մեր ԲՈԼՈՐԻՆ կուռ եւ միակամ բազուկներուն պէտքը ունի:

Տակաւին Սըր Չարլզ Էլիըթ կ'ըսէ.

«Անոնք (հայերը) ցեղ մըն են, որ խիստ քիչ յարմարութիւն կամ հանճար ունի պետութիւն կառուցանելու մէջ: Այս ծիրքին պակասը թրքական յաղթութիւններուն վերագրելի չեն, ինչու որ անկէ շատ առաջ ալ հայերը ապացուցին, թէ պետութիւն մը չեն կրնար պահել: Անոնք մշտական անմիաբանութիւններով բաժանուած լինելով, ստրուկներ դարձան յաջորդաբար պարթեւներուն, հռոմայեցիներուն, պարսիկներուն եւ յոյներուն»:

Նոյեմբերի սկիզբի օրերուն դէպքերը մեզ շնչասպառ ձգեցին:

Հիմա հաւատքով, հիասթափուած, յոյսով, յուսահատ, աղօթքով եւ այլ շա՛տ հակադիր ապրումներով կը սպասենք գալիքին:

Յոյսը վերջին մեռնողն է միշտ, կ'ըսէ ժողովուրդը:

ԲԱՅ ՆԱՄԱԿ ՆԻՒ ՅՈՐՔԻ ԹԱՅՄՍԻ

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան կողմէ

«Հայկական ոճրագործութիւններու կոմիտէի քարտուղար, փրոֆէսոր Սամուէլ Թրեյն Դատոնը երեկ հրապարակեց յանձնաժողովի նախնական յայտարարութիւնը, ուր նշուած է հայերու շրջաններուն առկայ սարսափելի պայմաններուն հետաքննութեան արդիւնքը»:

Սա New York Times-ի 1915 թուականի Սեպտեմբերի 27-ին հրապարակուած յօդուածի առաջին նախադասութիւնն է, որ կ'արտացոլէ ժամանակաշրջան մը, երբ լրագրութիւնն ու ամբողջականութիւնը զուգահեռ էին. ժամանակ մը, երբ Օսմանեան կայսրութեան մէջ որպէս փոքրամասնութիւն ապրող հայերուն խիստ անհրաժեշտ էին դաշնակիցներ՝ իրենց ծայրը զօրացնելու և աշխարհին բացայայտելու համար օսմանեան թուրքերու կողմէ կատարուած գլխատումներուն, սպանութիւններուն եւ մաքրագործումի աներեւակայելի սարսափները: New York Times-ը տեղեկատուութեան, առարկայական վերլուծութեան եւ ճշմարտութեան տարածման յուսալի աղբիւր, չէր վախնար աշխարհին պատմելու Հայոց ցեղասպանութեան ընթացքին օսմանեան թուրքերի կողմէ իրականացուած այս սարսափելի ջարդերուն մասին:

Ո՞ր մնաց ճշգրիտ հաշուետուութեան ներկայացնելու այդ նոյն յանձնառութիւնը, երբ այս յօդուածին հրապարակման ճշգրիտ թուականէն 105 տարի անց Ատրպէյճանը սկսաւ հաշուարկուած, ռազմավարական ձեւով գրոհել Լեռնային Ղարաբաղի մէջ բնակող հայերուն վրայ: Բազմաթիւ ապացոյցներ եւ հասակակից լրագրողներ կը գրեն Ատրպէյճանի եւ Թուրքիոյ միջեւ համագործակցութեան եւ համագործակցութեան, այլ բազմաթիւ կուսակցութիւններէն զէնք գնելու եւ Սուրիայէն **ճիհափսփ** վարձկաններ վարձելու մասին. New York Times-ը սակայն որոշած է նկարագրել կացութիւնը յանցագործներու

դիտանկիւնէն, առանց հիմնաւորումի եւ զուրկ առարկայական վերլուծութենէ:

New York Times-ի բազմաթիւ գեկոյցները - գրուած ձեր թղթակից Կառլոտա Կալլիի կողմէ, որ տարիներէ ի վեր կը գլխաւորէ Ստամբուլի (Թուրքիոյ) ձեր գրասենեակը - զոհերը մեղադրելու եւ դէպքերը ջնարակելու ոճը աննկատ չէ մնացած ձեր հաւատարիմ ընթերցողներուն կողմէ: Հետաքրքրական է, որ Կալլի որեւէ յօդուածի վերաբերեալ ոչ մէկ նամակ չէ հրապարակուած: Յայտարարելով, որ Հայաստանի կառավարութիւնը «մեղադրեց» Ատրպէյճանին ծրագրուած յարձակում սկսելու մէջ, Կալլը կարելոր փաստ մը մոռցած է՝ այն որ վերջնականապէս ստուգուած է, թէ Ատրպէյճանը սկսած է այս պատերազմը: Զեկոյցին մէջ նշուած է, որ «երկու կողմերն ալ պատրաստ էին Սեպտեմբերին», չկարողանալով նշել, որ Ատրպէյճանն ու Թուրքիան զինամթերք հաւաքած եւ Սուրիայէն վարձկաններ բերած են Ադրպէյճանի յարձակումէն շաբաթներ ու ամիսներ առաջ: Ասիկա չի համապատասխաներ այն պնդումին, թէ երկու կողմերն ալ պատրաստ են: Աւելին, յայտարարելով, որ այս պատերազմը «կը սպառնայ Թուրքիային քաշուիլ», բացայայտօրէն կ'անտեսէ փաստացի ապացոյցները, որ Թուրքիան «չի ներքաշուիր», այլ աւելին՝ կը ղեկավարէ այս պատերազմը: Այլ չհիմնաւորուած պահանջներու ցուցակը երկար է եւ կը նկարագրէ այն պատմութիւնը, որ 150,000 հայերու անկախ հանրապետութիւնը, որուն երեք միլիոն ժողովուրդ կ'աջակցի, փասօրէն եւ գործնականապէս կ'ընտրէ պատերազմը սանձել 10 միլիոն բնակչութիւն ունեցող երկրի մը հետ, որուն կ'աջակցի 85 միլիոննոց երկիր մը, որ նոյնպէս, «պատահաբար» ՆԱՏՕ-ի անդամ է: Այս տարեգրութեան մէջ տրամաբանութիւնը պարզապէս կը բացակայի: Անվիճելի է, որ պա-

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ն.Ա.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Երկրորդ
Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսը եւ
Հայաստանի Հանրապետութեան Նախագահ
Արմէն Սարգսեանը
22 Նոյեմբեր 2020-ը
Յայտարարած են
Արցախեան պատերազմին
Հայրենիքի պաշտպանութեան համար
նահատակուած հերոսներու յիշատակի օր

Կիրակի, 22 Նոյեմբեր, 2020-ին
Առաւօտեան ժամը 10:00-ին
Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐԻՉ

Եկեղեցւոյ մէջ

Սուրբ եւ Անմահ Պատարագ պիտի մատուցուի
Յաւարտ Ս. Պատարագի պիտի կատարուի
«ՀՈԳԵՀԱՆԳՍԵԱՆ ԿԱՐԳ»
Նահատակ հերոսներու
Հոգիներու խաղաղութեան համար

ԴԻՄԱՆ
ԵԳԻՊՏՈՍԻ ՀԱՅՈՑ ԹԵՍԻՒ
ԳԱՀԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆ

տերազմը շատ վատ բան է, երկու կողմերէն ալ զոհեր ունենալով: Իսկ ճշմարտութիւնը, որ միայն մէկ կողմ ունի, պէտք չէ այդ կողմերէն մէկը ըլլայ::

Աշխարհի ամենամեծ հայկական անշահաբեր կազմակերպութեան անունով, որ ունի ավելի քան հարիւրամեակի փորձառութիւն, որ կը գործէ ամենուրեք հայ ժողովուրդին կեանքը բարելաւելու, մենք աւելին կը պահանջենք New York Times-էն: Նոյնքան կարելոր է այն, որ ձեր ընթերցողները աւելին արժանի են, բայց շատերու՝ հայ կամ ոչ, կը հրամցուն յօդուածներ, որոնք զուրկ են լրագրական հետաքննութենէ, որ շատ կարելոր է ռազմավարական փաստերը մշակուած ապատեղեկատուութենէն տարբերելու համար:

Եթէ New York Times-ը հաւատարիմ է հաղորդելու անփայլ իրականութիւնը, ինչպէս 105 տարի առաջ, մենք ձեզ կը

հրաւիրենք երկար ժամանակի համար ճամբորդել Հայաստան եւ Լեռնային Ղարաբաղի մէջ լրագրողներ դնել, ինչպէս արդէն ունիք Ատրպէյճանի մէջ: Հաղորդեցէք ճշմարտութիւնը առաջին գիղերէն, ոչ միայն այն մարդու դիտանկիւնէն, որ հակառակ պատերազմական լրագրողի իր տպավորիչ ասպարէզին, կը հաղորդէ միայն այն, ինչ որ հեռուէն կը տեսնէ:

Որպէս ամերիկացիներ, որպէս հայեր եւ որպէս ընթերցողներ, որոնք կը գնահատեն ձեր սկզբունքային հաղորդումը, մենք կ'ակնկալենք աւելի հիմնաւոր եւ ճշգրիտ մօտեցում այս ճգնաժամին լուսաբանման համար, աշխարհի շատ կարելոր տարածաշրջանին մէջ: Վերականգնեցէք New York Times-ի ամբողջականութիւնը, նախքան որ ձեր վստահելիութիւնն ու հեղինակութիւնը անդառնալի կերպով նսեմանան:

Մամլոյ Հաղորդագրութիւն

Հ.Բ.Ը. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ՀԻՆԳ ՄԻԼԻՈՆ ՏՈԼԱՐ ԿԸ ՀԱՆԳԱՆԱԿԷ «ՀԱՅԱՍՏԱՆ» ՀԱՄԱՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄԻՆ ՀԱՄԱՐ ԵՒ ՊԱՅՄԱՆԱԺԱՄԷՆ ՇԱԲԱԹՆԵՐ ԱՌԱՋ ՀԻՆԳ ՄԻԼԻՈՆՈՎ ԿԸ ԿՐԿՆԱՊԱԿԷ ԳՈՒՄԱՐԸ

9 Հոկտեմբեր 2020

Անմիջապէս Հրատարակութեան Համար

Արցախին եւ Հայաստանին մարդասիրական օգնութիւն տրամադրելու դրամահաւաքի արշաւին նպատակակէտը վեց շաբաթներու ընթացքին նուիրատուներու մասնակցութեամբ հինգ միլիոն ԱՄՆ տոլար հանգանակելն էր, որ զուգորդուած էր Հ.Բ.Ը.Մ.-ի կողմէ հանգանակուած գումարը կրկնապատկելու խոստումով: Աշխարհասփիւռ հայութեան միահամուռ արծագանքին շնորհիւ այս նպատակակէտին կարելի եղաւ հասնիլ ընդամենը չորս օրերու ընթացքին, այդպիսով իր լրումին հասցնելով դրամահաւաքի արշաւի՝ Հ.Բ.Ը.Մ.-ի կողմէ համագոր գումարի յատկացման համար անհրաժեշտ հանգրուանը՝ 9 Հոկտեմբեր, 2020-ի կէս գիշեր:

Ցարդ կատարուած նուիրաբերութիւններու հանրագումարը կը կազմէ 5.400,000 ԱՄՆ տոլար: Ըստ այդմ, յաւելելով Հ.Բ.Ը.Մ.-ի կողմէ խոստացուած հինգ միլիոն ԱՄՆ տոլարը, 10,400,000 ԱՄՆ տոլար պիտի փոխանցուի «Հայաստան» Համահայկական Հիմնադրամին: Այդուհետ ստացուած գումարները, թէեւ համարժէք յաւելումի ենթակայ չեն, նոյնպէս պիտի փոխանցուին Հիմնադրամին:

Այս հանգանակութենէն բխած բոլոր միջոցներն ի գործ պիտի դրուին ի նպաստ քաղաքացիական անձանց բարօրութեան, եւ կենսապահովման համար անհրաժեշտ բժշկական սարքաւորումներու հայթայթումին:

Այս ակնթարթային եւ ինքնաբոլիս արծագանքը, զօրակցութեան նմանատիպ վիթխարի չափաբաժինը զօրեղ եւ սրտագին պատգամ մը կը փոխանցեն բոլոր անոնց, որոնք կ'ապրին վտանգի սպառնալիքին տակ կամ ունին մտերիմ բարեկամներ, որոնք լծուած են հայրենիքի պաշտպանութեան գործին, ըսաւ Հ.Բ.Ը.Մ.-ի Նախագահ Պերճ Սեդրակեան. այդ պատգամն է՝ դուք առանձին չէք. միասին կը կանգնինք որպէս մէկ Հայ ժողովուրդ:

Արծագանքելով այս լուրին, «Հայաստան»

Համահայկական Հիմնադրամի Գործադիր Տնօրէն Հայկակ Արշամեան ըսաւ թէ դժուար է այս առիթով Հ.Բ.Ը.Մ.-ին ուղղուած երախտագիտութեան խօսքեր գտնել. հինգ միլիոն ԱՄՆ տոլարի հանգանակութիւնը նախաձեռնելու, եւ ի լրումն, իր սեփական միջոցներով այդ գումարը կրկնապատկելու խոստումին համար, ինչպէս նաեւ Հ.Բ.Ը.Մ.-ի համաշխարհային հաղորդակցութեան զինանոցի իր կարելի բոլոր միջոցները գործի դնելու, եւ նախկին, ինչպէս նաեւ նոր նուիրատուներու մասնակցութիւնը ապահովելու համար, այդ ալ խելայեղ արագութեամբ:

Մարդասիրական օժանդակութեան շարունակականութիւնը ապահովելու համար, նախկին թէ նոր նուիրատուներ իրենց նուէրները կրնան ուղղել հետեւեալ հասցէներուն. himnadram.org կամ agbu.org/aid4artsakh

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը (Հ.Բ.Ը.Մ.) աշխարհի մեծագոյն ոչ-շահամէք հայկական կազմակերպութիւնն է, նուիրուած հայեցի ինքնութեան եւ ժառանգութեան պահպանումին եւ մշակումին՝ կրթական, մշակութային եւ մարդասիրական ծրագիրներով: Միութեան գործունէութիւնները բարերար ազդեցութիւն կը բերեն փարեկան 500,000-է աւելի անձերու կեանքերէն ներս, Հայաստանի ու Արցախի մէջ եւ Սփիւռքի փարածքին: Իր հիմնադրութենէն ի վեր, Հ.Բ.Ը.Մ.ը հաւատարիմ մնացած է համայն հայութեան բարօրութեան ապահովումին ուղղուած իր գլխաւոր առաքելութեան: Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար՝ այցելեցէք www.agbu.org կայքէջը:

Յաւելեալ Տեղեկութեանց համար - Կապ

AGBU Press Office

55 East 59th Street

New York, NY 10022-1112

Phone: 212.319.6383

Email: communications@agbu.org

Մամլոյ Հաղորդագրութիւն

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՉԸ ԶԳԱՍՏՈՒԹԵԱՆ, ԱՐԻՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

10 նոյեմբեր 2020

Անցնող քառասունչորս օրերը, մեր ազգին համար հանդիսացան հոգեկան ծանր ապրումներու շրջան մը, հպարտութեան, խանդավառութեան, հերոսութեան, վախի, բարկութեան, յուսախաբութեան եւ տխրութեան խառն զգացումներով: Այժմ, կողմնորոշուելու եւ մեր հետագայ գործընթացը ճշդելու այս հանգրուանը կրնայ վախազդու թուիլ մեզի, սակայն նման պահերու է որ հայութիւնը դրսեւորած է իր նկարագրի ամրութիւնը եւ կամքի տոկունութիւնը: Մենք վերապրած եւ գոյատեւած ենք միշտ: Հազարամեակներ շարունակ մեր գոյութեան ընթացքին, մեր ժողովուրդը իր ոգեկան հզօրութեամբ դիմակալած է բոլոր տեսակի խոչընդոտներ եւ ուժեր, որոնք փորձած են ընկճել մեզ: Քաղաքակրթական մեր ժառանգութիւնը եւ ասանդը, յատկանշուած են յարատեւ իրագործումներով: Այսպիսի պահերու, երբ խորտակուած ըլլալու զգացումը կրնայ վհատեցնել մեզ, պէտք է նայինք մեր պատմութեան, եւ քաջալերուինք մեր ժողովուրդի հաստատականութեան եւ յաւերժութեան ամենապայծառ օրինակներով:

Քառասունչորս օրեր շարունակ, հայութիւնը, աշխարհի տարածքին, միաձուլեց իր ներուժն ու կամքը եւ ամենուրեք լսելի դարձուց իր ձայնը: Անձանօթներ, միասնական պայքարի զօրակիցներ ու գործակիցներ հանդիսացան: Մեր հողերուն եւ մեր ազգակիցներուն դէմ շղթայազերծուած անակնկալ յարձակումը միացուց մեզ, մէկ գաղափարախօսութեան շուրջ համախմբելով մեր ժողովուրդը: Այս իրականութիւնն է որ պիտի մղէ մեզ կերտելու մեր պատմութեան նոր ժամանակաշրջանը: Այս նոր հանգրուանին, մենք պիտի շարունակենք գործել միասնաբար, յաղթահարելով բոլոր խոչընդոտները: Մեզմէ իրաքանչիւրը պիտի բերէ իր մասնակցութիւնը, մեր ազգին եւ ժողովուրդին համար անհրաժեշտ ապաքինումի եւ վերաշինութեան աշխատանքներուն:

Մենք պէտք է հանդարտութեամբ տոգորենք մեր սիրտերը եւ համախմբուինք ազ-

գաշինութեան միեւնոյն ոգիով: Ասիկա մեր պարտքն է, այն բոլոր հերոսներուն նկատմամբ, որոնք նուիրաբերեցին իրենց կեանքերը, վիրաւորներուն, որոնք ապաքինումի ընթացքի մէջ են այսօր եւ բոլոր անոնց, որոնք կը սգան իրենց կորուստները: Հայաստան կարիքը ունի մեր բոլորին: Արցախը կը կանչէ մեզ: Աւելի քան երբեք, մենք պէտք է միացնենք մեր ուժերը:

Զգաստութեան պահն է: Անհրաժեշտ է, որ մեր պատմութեան բախտորոշ այս հանգրուանին, մեր ժողովուրդը ըլլայ գիտակից, միասնական եւ օրինապահ, զօրավիգ կանգնի պետութեան եւ մեր ազգային կառոյցներու անվտանգութեան: Կոչ կ'ուղղենք մեր ազգի նուիրեալներուն, անհատներու, մարդասիրական կամ հասարակական կազմակերպութիւններու եւ կուսակցութիւններու, Հայաստանի մէջ թէ սփիւռքի տարածքին, գործելու միասնական ոգիով, ընդդէմ բոլոր մարտահրաւերներուն:

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը, ինպէս միշտ, պատրաստ է ծառայելու ազգին: Պատրաստ, նախաձեռնելու երբ կարիքը կը ներկայանայ: Պատրաստ, զօրակցելու մեր ժողովուրդին, պետութեան եւ եկեղեցիին:

Միութեամբ Միշտ Հզօր

Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը (Հ.Բ.Ը.Մ.) աշխարհի մեծագոյն ոչ-շահամէտ հայկական կազմակերպութիւնն է, նուիրուած հայեցի ինքնութեան եւ ժառանգութեան պահպանումին եւ մշակութիւն՝ կրթական, մշակութային եւ մարդասիրական ծրագիրներով: Միութեան գործունէութիւնները բարերար ազդեցութիւն կը բերեն փարեկան 500,000-է աւելի անձերու կեանքերէն ներս, Հայաստանի ու Արցախի մէջ եւ Սփիւռքի տարածքին: Իր հիմնադրութենէն ի վեր, Հ.Բ.Ը.Մ.ը հաւատարիմ մնացած է համայն հայութեան բարօրութեան ապահովումին ուղղուած իր գլխաւոր առաքելութեան: Յաւելեալ տեղեկութիւններու համար՝ այցելեցէք www.agbu.org կայքէջը:

ՀԱԿԻՐՃ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Յարձակում Արցախի վրայ 27 Սեպտեմբեր 2020-ին

Կիրակի, 27 Սեպտեմբերին, վաղ առաւօտեան ժամերուն Արցախի հանրապետութիւնը թիրախ կը դառնայ Ատրպէյճանի լայնածաւալ նախայարձակման:

Ընհանուր յարձակումը կը սկսի նախապէս հրետակոծելով սահմանամերձ բնակելի վայրեր, ինչպէս նաեւ Ստեփանակերտը: Կը մահանան ու կը վիրաւորուին անզէն բնակիչներ, կիներ, երեխաներ, ծերունիներ:

Արցախի վրայ յարձակումը առանց յայտարարութեան կատարուած է (ինչ որ անտեսում է միջազգային ընդունուած կանոններուն): Ատրպէյճան անգամ մը եւս զինադադարի համաձայնութիւնը (Մոսկուա, Մայիս 1994 - *տե՛ս Արցախեան Ազատամարտը*) կը խախտէ, հակառակ համաձայնգրին վերաբերեալ 2001 Փետրուարի 23-ին Ազրպէյճանի խորհրդարանի ելոյթին, Ալիեւի յայտարարութեան՝ «Ես նորէն կը կրկնեմ, որ մայիսեան հրադադարը շատ կարելոր քայլ էր, եւ հոն մենք գացինք գիտակցելով: Չնայած դեռ խնդիրը չէ կարգաւորուած, զինադադարն անհրաժեշտ էր: Դժբախտաբար շատերը մոռցած են պատերազմը, անոնք կ'ապրին հանգիստ ու յարմարաւէտ: Դժբախտաբար անոնք մոռցած են պատերազմը»:

Այս յարձակումը կը պատահի, երբ արեւելեան Միջերկրականի մէջ Թուրքիա (Ատրպէյճանի դաշնակից եւ զինակից) խնդիրներ յարուցած է Սուրիոյ եւ յունական կղզիներուն մէջ:

Հայաստան եւ Արցախ ընդհանուր զօրակոչ կը յայտարարեն:

«Մենք չենք ցանկացել պատերազմ, այս պատերազմը մեզ պարտադուել է. մենք պարտաւոր ենք պաշտպանել մեր հայրենիքն ու ընտանիքները: Իրավիճակի սրման համար ամբողջ պատասխանատուութիւնը կրելու է Ադրբեյջանի ռազմաքաղաքական իշխանութիւնը: Տարածաշրջանում մարդկային աղէտի համար

պատասխան է տալու անձամբ Ատրպէյճանի նախագահ Ալիեւը» կը յայտարարէ Արալիկ Յարութիւնեան:

Հայաստանի վարչապետ Նիկոլ Փաշինեան ընհանուր զօրահաւաք կը յայտարարէ. «Սիրելի հայրենակիցներ, հիմա կառավարութեան որոշմամբ Հայաստանի Հանրապետութիւնում յայտարարուում է ռազմական դրութիւն եւ ընդհանուր զօրահաւաք: Որոշումը ուժի մէջ կը մտնի հրապարակման պահից: Զօրքերին կցագրուած անձնակազմերին կոչ եմ անում ներկայանալ իրենց տարածքային զինկոմիսարիատներ: Յանուն հայրենիքի, յանուն յաղթանակի»:

Ատրպէյճանի նախագահը Հայտարար Ալիյեւ, իր երկրի բանակին կատարած նախայարձակումէն ետք, մասամբ զօրակոչի հրամանագիր կը ստորագրէ:

Շրջանի եւ աշխարհի բոլոր մեծ ուժերը՝ Ռուսիա, Չինաստան, Ա.Մ.Ն., Ֆրանսա, Պարսկաստան եւ Եւրոպական Միութիւն, կոչ կ'ուղղեն հակամարտող կողմերուն ընդհարումները դադրեցնել, բացի Թուրքիայէն:

Սփիւռքի հայութիւնը աշխարհի չորս ծագերուն, զանազան միջոցներով միակամ իր զօրակցութիւնը եւ պատրաստակամութիւնը կը յայտնէ Արցախի եւ Հայաստանի Հանրապետութեան:

Ըստ Սուրիոյ Մարդկային Իրաւունքներու Դիտարանին (OSDH), Թուրքիան Ատրպէյճան կը դրկէ Սուրիոյ Ազգային Բանակի Սուրիացի վարձկան զինուորներ, որպէսզի անոնք կռուին Ատրպէյճանի բանակին մէջ:

Յարձակման առաջին իսկ վայրկեաններէն, Վրաստանը կը փակէ Հայաստանի հետ իր սահմանները, ջաւախքահայութիւնը բերելով իբրեւ պատրուակ:

Ատրպէյճանի լայնածաւալ յարձակումը առաջին իսկ ժամերէն կը տարածուի Արցախ-Ատրպէյճան ամբողջ սահմանագծին վրայ: Անդադար կը ռմբակոծուին Արցախի քաղաքներն ու գիւղերը: Անզէն բնակչութեան զոհերուն եւ վիրաւորներ-

ԱՐՑԱԽԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆՆ ՈՒ ԱՅՍՕՐԸ

Գահիրէի ՀԲԸՄԻ Երիտասարդ Մասնագէտներու խմբակը հանդիպում մը կազմակերպած էր Ուրբաթ, 9 Հոկտեմբերի երեկոյեան, ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐ մարզական ակումբին մէջ, մասնաւորաբար երիտասարդ սերունդին ներկայացնելու համար Արցախի պատմութիւնն ու այսօրուան պատերազմական իրավիճակը:

Այս ձեռնարկին համար յատկապէս հրաւիրուած էր ՀՀ Եգոպտոսի հիւպատոս տիար Ռաֆայէլ Մովսիսեանը:

Ձեռնարկին բացումը բարի գալուստի խօսքով կատարեց Ասփէ Ճիգմէճեան եւ հրաւիրեց ներկաները մէկ վայրկեան յօտընկայս մնալու, յարգելու համար մեր նորօրեայ նահատակները, որոնք իրենց մատուցած արիւնք անսակարկօրէն կը նուիրաբերեն մեր հայրենիքի պաշտպանութեան եւ մեր ազատ ապրելու իրաւունքին համար:

Ապա յաջորդաբար խօսեցան Սարո Պլըքտանեան, Արթո Պլըքտանեան եւ Մարինա Միմոնեան, ներկայացնելով Արցախի պատմութեան տարբեր հանգրուանները, սկսելով 331 Քա., հասնելու համար մինչեւ Արցախի այսօրուան գոյամարտը:

Ապա հրաւիրուեցաւ տիար Ռաֆայէլ Մովսիսեան, որ իր խօսքը երեք գլխաւոր մասերու բաժնած էր.

Ա. Արցախեան պատերազմին պատճառները.

-Մովետ ղեկավարութեան սխալ որոշում, երբ Արցախը, հակառակ իր գրեթէ 100 % հայ բնակչութեան, «նուիրուեցաւ» Ատրպէյճանի:

-Ինքնորոշման իրաւունքի խախտում.

-Թուրքիոյ փանթուրանիզմի երկարաժամկետ ծրագիրներ.

-Էրտողանի ծաւալապաշտական հակումներ եւ հայերը, դիտուած որպէս խոչընդոտ թրքական երազին.

-Միջազգային հանրութեան կեցուածք.

-Ատրպէյճանի տնտեսական եւ ընկերային հարցեր.

-Ատրպէյճանի կախուածութիւնը Թուրքիայէն.

Բ. Արցախի ներկայ իրավիճակը.

-Համահայկական զօրաշարժ, որպէս արդիւնք գիտակցութեան, թէ ասիկա պարզ պատերազմ մը չէ մեզի համար, այլ՝ գոյամարտ.

-Որո՞ւ դէմ կը պատերազմինք՝ հարիւր միլիոն ժողովուրդի (տասը Ատրպէյճան, ինիսունը Թուրքիա).

-Մահման չէ, որովհետեւ չէ ճշդուած, այլ՝ բախումի գիծ:

-Արագ մարտերու դրութիւն.

Գ. Արցախի կարելորութիւնը ամբողջ հայութեան ու մանաւանդ մեր հայրենիքին համար:

-Այսօր պետութիւն ունինք եւ բանակ եւ չենք կրնար թոյլ տալ, որ դար մը առաջ կատարուածը կրկնուի. Never again.

-Արցախի ռազմավարական կարելորութիւնը, որուն գիտակից է այսօր իւրաքանչիւր հայ՝ Արցախը Հայաստանի դարպասն է, զայն պաշտպանող բերդը:

Այլընտրանք չունինք, պիտի յաղթենք:

Ձեռնարկը վերջ գտավ Տ. Դերենիկ Աբեղայի խօսքով, որուն եռանդն ու անսասան հաւատքը մեր արդար իրաւունքին համար մղուած պայքարին եւ յաղթանակին հանդէպ, վարակեցին ամբողջ ներկաները: Հետաքրքրական էր, թէ ինչպէս Դերենիկ Աբեղան պատմեց հայկական ժողովորդական գրոյց մը եւ զայն կապեց այսօրուան մեր վիճակին:

«Կենդանիներուն մէջ լուր կը տարածուի, թէ երկինքը պիտի փլչի: Բոլոր կենդանիները կը սկսին փախչիլ եւ պատսպարուելու համար տեղ փնտռել: Փոքրիկ ճնճղուկ մը գետին կը պառկի եւ ոտքերը վեր կը տնկէ:

-Ի՞նչ կ'ընես,- կը հարցնեն փախչողները:

-Երկինքը կը բռնեմ, որ չփլչի,- կ'ըսէ ճնճղուկը:

-Դո՞ւն, այդ ճղճիմ տոտիկներո՞վդ երկինքը պիտի բռնես:

-Ամբողջ երկինքը չէ, այլ միայն ի՛մ բա-

ժինս,- հանդարտօրէն կը պատասխանէ ճնճղուկը:

Եթէ իւրաքանչիւրս մեր բաժինը լիովի կատարենք, անպայմանօրէն յաղթանակը մերը կ'ըլլայ» իր խօսքը աւարտեց Դերենիկ Աբեղան:

Ձեռնարկէն ետք բացուած փոքրիկ պազարը, որ կազմակերպուած էր ԵՄ-ուն ջանքերով, իր ամբողջ հասոյթը տրամադրած էր հիմնադրամին: Իսկ հասոյթը իրապէս աննախադէպ էր՝ ընդհանուր 64,000 եգիպտական ոսկի 4,000 տոլար):

Յոյժ կարեւոր եւ լուսաբանող ձեռնարկ մը, որուն համար կը շնորհաւորենք կազմակերպիչները, նորանոր յաջողութիւններ կը մատթենք եւ կը սպասենք իրենց յաջորդ ձեռնարկներուն:

ՀԲԸՄԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ՊԵՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

Օգոստոսի մեծ պայթումն էտք

Ինչպես շատեր, Վահե Պերպերեան եւս առցանց զրոյցներու շարք մը սկսած է, որոնց ընթացքին ժամանակակից եւ թեժ հարցեր ու երեւոյթներ կը փորձէ ներկայացնել, հանդիպում ունենալով նշանաւոր կամ կարեւոր անձերու հետ եւ այդ զրոյցները համեմելով իր զուարթախօսութեամբ եւ երգիծանքով:

Կիրակնօրեայ այս ժամերէն մէկուն ընթացքին (Vahe Berberian Live # 19, 16 Օգոստոս) հրաւիրուած էր ՀԲԸՄի Լիբանանի ծրագիրները համակարգող Արին Ղազարեան, որ մանրամասնօրէն նկարագրեց ՀԲԸՄի ծրագիրներն ու աշխատանքը Պէյրութի մէջ, պայթումին յաջորդող ծանր օրերուն:

Արին Ղազարեան նախ նշեց այն գլխաւոր չորս ծրագիրները, որոնց շուրջ բեւեռուած է Լիբանանի ՀԲԸՄիութեան աշխատանքը. այդ ծրագիրներն են.

Ա. Վաչէ եւ Թամար Մանուկեան մարդասիրական հիմնադրամին միջոցով, Պէյրութի տնտեսական աղէտը որոշ չափով թեթեւցնելու միտող եւ Յունուար 2020-ին սկսուած պարէնի տուփեր (Food boxes) բաժնելու ծրագիրը. սկզբնապէս նկատի առնուած էին միջին հաշուով չորս հոգինոց հարիւր ընտանիքներ, մէկ ամիս բաւարարող պարէնով: Օգոստոսի աղէտէն ետք սակայն այդ ընտանիքներուն թիւը բարձրացած է հազարի:

Նոյն ծիրին մէջ է նաեւ տաք ճաշի ծրագիրը, որ կ'իրականանայ world central kitchen-ի եւ Մայրիկ ճաշարանի տիրուհիին՝ Ալին Գամագեանի (ճաշերու պատրաստութիւն) միջոցներով:

Երկու տարբեր կեդրոններու մէջ, շաբաթական երեք անգամ հինգ հարիւր հոգիի համար ճաշ կը բաժնուի:

Բ. Երկրորդ աշխատանքը մանուկներուն հոգեբանական խմբային բուժումով օգնելն է, որպէսզի կարենան յաղթահարել Օգոստոսի պայթումէն ծնած տագնապներն ու հոգեկան խանգարումները:

Գ. ՀԲԸՄի պատկանող երկու դարմա-

նատուներու մէջ բժշկական ծրագրութիւն տալ եւ ծրի դեղեր բաժնել անոնց, որոնք կարիք ունին:

Դ. Իսկ չորրորդը այս ծրագիրներուն, պայթումին պատճառով քանդուած եւ վնասուած բնակարաններու նորոգութիւնն է, որ կը կատարուի կամաւորներու ձեռքով: Այս նորոգութիւնները տեղի կ'ունենան Պէյրութի այն թաղերուն մէջ, որոնք մեծապէս տուժած են, ինչպէս Խալիլ Պատաուի, Քարանթինա, Ճըմմէյզէ եւ Հաճըն:

Կամաւորները կ'այցելեն իւրաքանչիւր բնակարան, կը նկարեն վնասուածքները եւ կը հարցուփորձեն տան անդամները, որպէսզի եթէ որեւէ այլ կարիք ունին, անոնց անունները արձանագրեն իրենց ցանկերուն վրայ, պարէնի տուփեր, բժշկական եւ դեղորայքի օգնութիւն կամ մանուկներուն հոգեբանական օգնութիւն հասցնելու համար:

«Ճիշդ է որ մեր կիզակէտը (focus) հայ ընտանիքներն են, սակայն կարգ մը ծրագիրներ բաց են նաեւ օտարներուն համար» ըսաւ Արին Ղազարեան, «ինչպէս օրինակ տուններու նորոգութեան պարագային, երբ շէնք մը կ'այցելենք, ուր երեք հայ ընտանիք կայ, բայց ուրիշ, ոչ հայ ընտանիքներ ալ մեր օգնութեան կարիքը ունին, անպայման կ'օգնենք»:

ՀԲԸՄի Նիւ Եորքի գրասենեակը պաշտօնապէս յայտարարեց հաւաքուած երկու միլիոն տոլարի նուիրատուութիւնները, որոնք ամբողջութեամբ պիտի տրամադրուին պէյրութահայոց կարիքները հոգալու:

«Մեծ գումար է ասիկա, սակայն մեր կարիքը շատ աւելի մեծ է» ըսաւ Արին Ղազարեան, իսկ իր զրուցակիցը՝ Վահե Պերպերեան յորդորեց, որ սփիւռքի հայերը շարունակեն իրենց օգնութիւնը հասցնել պէյրութահայերուն:

Նազարեան-Ջապէլ Մովսէսեան Կեդրոնը ամենէն քիչ վնասուող կառոյցն է Պէյրութի մէջ ՀԲԸՄի կառոյցներուն. այդ

պատճառով ալ սկիզբէն իսկ նկատի առնուած է որպէս կեդրոն emergency response committee-ին համար:

Այս կեդրոնին մէջ է, որ ընդունուած են այն ընտանիքները, որոնք ամբողջովին կորսնցուցած են իրենց բնակարանները. այնտեղ մնացած են երկու օր, մինչեւ կրցած են այլ բնակարաններ դասաւորել ապրելու համար:

Մնացեալ կառոյցներն ալ վնասուած են թէեւ, բայց լաւ է որ մարդկային կորուստներ չեն եղած. Տէմիրճեան Կեդրոնին մէջ երեք անդամներ թէեւ վիրաւորուած են եւ վիրաբուժական գործողութիւններու ենթարկուած, սակայն արդէն ապաքինումի ճամբուն վրայ են:

«Հիմա,- ըսաւ Ա. Ղազարեան,- կը փորձենք համաճայնութեան գալ պանդոկի մը կամ պանդոկներու հետ, որ այնտեղ ապրին անտուն ընտանիքները, մինչեւ իրենց բնակարաններուն նորոգութիւնը աւարտի»:

Եւ վերջացնելով իր խօսքը, Արին Ղազարեան իր պայծառ ժպիտով ինքնավստահօրէն ըսաւ.

«Լիբանանցին միշտ կրցած է ոտքի կանգնիլ. չես կրնար աշխատիլ, եթէ յոյս չունենաս ... վստահ ենք որ ամէն բան լաւ պիտի ըլլայ:

Վահէ Պերպերեանի Կիրակնօրեայ այս գրոյցը ՀԲԸՄի Պէյրութի ծրագիրները համադրող Արին Ղազարեանին հետ ոչ միայն մեզի համար լուսաբանեց Միութեան աշխատանքը, այլ եւ մեզ հպարտութեամբ լեցուց մեր միութեան արագ, կազմակերպուած եւ մեծ թափով յառաջ տարուող ծրագիրներուն համար:

Կը մաղթենք, որ բոլոր հայերը ա՛լ պատճառ չունենան իրենց կանգնելու կարողութիւնը կրկին ու կրկին փաստելու, հաստատելու. օրերը թող բարի ըլլան մեզի համար. հայը միշտ իր կարելին թող ընէ ո՛չ թէ արկածահար իր եղբայրներուն օգնելու, այլ ձեռք երկարէ ուրիշին միայն:

ՀԱԿԻՐՃ ԺԱՄԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

→ շաբ. էջ 7-էն

րուն թիւը կը բարձրանայ: Միջազգային օտար լրագրողներ կը փութան պատերազմի սահմանագիծ, յաճախ վտանգելով իրենց կեանքը ազերիներուն կրակոցներուն պատճառով: Արցախի նախագահ Արայիկ Յարութիւնեան, 27 Սեպտեմբերին տուած մամուլյ ասուլիսի ընթացքին կը յայտնէ, թէ Արցախի դէմ լայնածաւալ պատերազմին Ատրպէյճանի կողքին Թուրքիան ալ կը կռուի, Ատրպէյճանին հայթայթելով մեծաքանակ ռազմական օգնութիւն, ինչպէս նաեւ հարիւրաւոր վարձկան զինուորներ:

Ատրպէյճանի օդուժը կ'օգտագործէ թրջական եւ հրէական անօթաչու սարքեր, իսկ օդին վրայ են Թուրքիոյ ռազմաօդային ուժերուն պատկանող F-16 բազմագործիքային կործանիչներ եւ կը կիրառուին օդ-ցամաք հեռահար հրթիռներ:

Միայն Ստեփանակերտի մէջ կը յայտնաբերուին թրջական եւ իսրայէլական

հրթիռային, հարուածային մօտաւորապէս 673 ռումբ: Այս լուրը յայտնած է Արցախի Արտակարգ Իրավիճակներու պետական ծառայութիւնը, Հոկտեմբեր 12, 2020:

Թուրքիան արգիլած է, որ իր օդային տարածքէն անցնող ամերիկեան օդանաւը, 100 թօն մարդասիրական օգնութեամբ, Հայաստան հասնի, Հոկտեմբեր 14-ին մամուլի ասուլիսի ընթացքին կը յայտարարէ Սփիւռքի գործերու գլխաւոր յանձնակատար Զարեհ Սինանեան:

10 Նոյեմբեր 2020.

Ռուսաստանի արտագին գործերու նախարարութիւնը կը հրապարակէ Հայաստանի վարչապետին, Ռուսաստանի եւ Ատրպէյճանի նախագահներուն կողմէ, 10 Նոյեմբեր ժամը 01:00-ին ստորագրուած, պատերազմի ամբողջական դադրեցումի համաճայնութեան յայտարարութիւնը:

6 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐԻ ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ ԵՐԳԻԾԱՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՄԷՋԷՆ

«6 Հոկտեմբեր 1973-ի յաղթանակը Եգիպտական երգիծանկարչության յիշողության մեջ ...», 40 բնօրինակ երգիծանկարներու շարքը հանրաժանօթ քաղաքական երգիծանկարիչ Ալեքսանտր Սարուխանի վրձինով զիս ետ տարաւ 47 տարիներ, երբ անոնք կայծակի արագութեամբ ծնունդ կ'առնէին մեծ հայրիկիս աշխատասենեակին մէջ:

Փոքրիկ ծայնասփիւռը, որ միշտ խօսուն էր իր աշխատասեղանին մէկ անկիւնը, պատերազմի վերջին լուրերուն մասին անհրաժեշտ տեղեկութիւններ ու վերլուծումներ կը հայթայթէր, որոնք շուտով հոսելով մեծ վարպետին վրձինէն, կեանք կ'առնէին միապաղաղ ճերմակ թուղթերուն վրայ: Սարուխան, իր գիտելիքներու առատ պաշարով ու իմաստուն եւ վերապահ դատողութեամբ զինուած, կարողութիւնը ունէր թափանձելու կերպարներուն ու դէպքերուն խորքերէն ներս ու քանի մը ճկուն գիծերով ներկայացնել զանոնք, երկարապատում յօդուածներու փոխարէն:

Ցուցասրահին մէկ պատը ծայրէ-ծայր տրամադրուած էր Սարուխանի գործերուն: Ահաւասիկ ամենահարազատ ու ցայտուն կերպով ան ներկայացուցած է Սատաթն ու Կուտա Մայէրը, Մօշէ Տալանն ու Նիքսընը, Խրուշչովն ու Քիսինճըրը, որոնք գլխաւոր դերակատարները եղած են այդ տագնապալի շրջանին:

Երգիծանկարիչներուն մեկնանով ու վրձինով մղած պայքարը Նոյնքան ազդու ու ցնցիչ էր, որքան փամփուշտով ու ռումբով մղուած պատերազմը, որ աւարտած էր Եգիպտոսի զինեալ ուժերուն յաղթանակով:

Տարիներու ընթացքին ֆիլմերու, գիրքերու, վաւերագրական տեսերիզներու,

գեղարուեստական ներկայացումներու ու տողանցքներու միջոցով տօնուած այս մեծ առիթը, 2020-ին իւրայատուկ կերպով նշուեցաւ, շնորհիւ գրագէտ Ապտալլա Ալ Սաուիի ջանքերուն (հիմնադիրը «Երգիծանկարչության յիշողութիւնը» ծրագրին): Ան աննկուն կամքով քանի մը ամիս աշխատած է ու հաւաքած 1973-ի ժամանակակից 20 երգիծանկարիչներու աշխատանքներէն 200 գործեր, որոնք ժամանակին լոյս տեսած են թերթերու եւ պարբերաթերթերու մէջ, կազմակերպելու համար այս ցուցահանդէսը:

Կիրակի, 4 Հոկտեմբեր 2020-ին, մշակոյթի նախարարուհի Դոկտ. Ինաս Ապտէլ Տայէմ բացումը կատարեց քառօրեայ ցուցահանդէսին, Գահիրէի Օփերային կից Հանսկէր սրահին մէջ, ներկայութեամբ մեծ թիւով եգիպտացի արուեստասէր հասարակութեան:

Այս աննախադէպ ձեռնարկը կուգայ վաւերագրել 6 Հոկտեմբերի պատերազմը, երգիծանկարներու միջոցով: Ցուցահանդէսի հրաւերին վրայ իր արժանաւոր տեղը գրաւած էր Սարուխանի մէկ արտայայտիչ երգիծանկարը:

Սօսի Ներսիսեան-Յակոբեան
Հոկտեմբեր 2020

Ուրբաթ, 6 Նոյեմբեր 2020-ի երեկոյեան, ՀՄԸՄ ՆՈՒ-ՊԱՐԻ պարտէզներուն մէջ, Հայաստանէն Եգիպտոս հարս եկած տիկիններուն կազմակերպած **պազարի** ձեռնարկն էր, Արցախի վերջին պատերազմին օգնութիւն փութացնելու համար:

Պազարին բացումը կատարեց համախմբումի հիմնադիր տիկին Աննա Թրայեան, որ այսպէս սկսաւ իր խօսքը.

«Տարիներ առաջ՝ 1978 թուականին հասայ Եգիպտոս. անձրեւոտ օր մըն էր. ամուսինիս հարցուցի՝ ո՞ր է արեւը. ըսաւ՝ արեւ միշտ ունինք. 360 օր արեւ ունինք:

Իրապէս ալ այդպէս էր՝ երկիրը տաքուկ, ժողովուրդը հիւրընկալ. գաղութը հրաշալի ընտանիք մը դարձաւ ինծի համար, ու ես իմ բոյնս շինեցի հոս, այս երկնքին տակ, հայրենիքէն հեռու:

Բայց տարիներով մինակ, տարբեր կը զգայի. ինծի պէս ուրիշ մը չկար, մինչեւ ութ տարի ետք, առաջին հարսը եկաւ ու իրմէ ետք շատ հարսեր եկան:

Այսօր մենք 41 հոգի ենք, թէեւ բոլորը չեն որ Եգիպտոս կը գտնուին այս պահուն. յաճախ կ'երթան, ետ կու գան ... այս է պատճառը, որ մեր համախմբումին անունը «Կռունկ» է:

Մենք ընտրած ենք մեր ղեկավար կոմիտէն՝ Հերմինէն, Ասիան եւ Աննան:

Ամէն տարի կը հաւաքուինք, ուրախ

ժամանակ կ'անցընենք, բայց միշտ կ'ըսենք՝ «Մենք ուրախ ենք, բայց եթէ մեր հայրենիքը կամ մեր գաղութը մեզի պէտք ունենայ, մենք հոն պիտի ըլլանք»: Այսօր ահա այստեղ ենք: Շնորհակալ եմ ՀՄԸՄ ՆՈՒ-ՊԱՐԻ վարչութեան, որ մե-

զի առիթ տուաւ մեր աշխատանքը այստեղ իրագործելու, հայ զինուորին համար: Քեզ համար իմ զինուոր»:

Տիկին Թրայեանէն ետք խօսք առաւ Հերմինէ Սվաճիպաշեան, որ իր խօսքը սկսաւ հետեւեալ բառերով.

«Հայ ազգը այն ազգն է, որուն համար հայրենիքը միոշտ նուիրական եղած է եւ որ իր կեանքը չի խնայեր իր հայրենիքին համար»:

Ապա Արժանապատիւ Տէր Յակոբ Քահանան իր սրտի խօսքը, մաղթանքն ու աղօթքը ըրաւ մեր հայրենիքին, սահմանին վրայ իր կեանքը նուիրաբերող մեր զինուորին համար:

Մեծաթիւ ներկաները «Կռունկ»ին հանդէպ իրենց գնահատանքը արտայայտեցին գնելով պատրաստուած ձեռային աշխատանքներն ու կերակրատեսակները:

Վարձքը կատար «Կռունկ»ի ժրաջան տիկիններուն, մաղթելով որ իրենց աշխատանքը այսուհետեւ աւելի ուրախ շարժառիթներ ունենայ:

LIFE COACH

ԱՆՆԱ ՏՈՒԱՊՃԵԱՆ-ԹՐԱՅԵԱՆԻ ՀԵՏ

«Տեղեկատու». Նախ կը խնդրեմ որ ձեր կարծիքը ըսէք խորագիրին համար:

«Աննա Տուապճեան-Թրայեան». Այո, life coach-ը ճիշդ բառն է. երբ 2015-ին ուսանեցայ, յետոյ սկսայ աշխատիլ, այն ատեն էր որ անդրադարձայ, թե այս աշխատանքը թե՛ գիտական է եւ թե՛ հոգեկան (spiritual). Անդրադարձայ նաեւ, որ կենսուժերու (energy) հետ է այս աշխատանքը եւ կարիքը զգացի կենսուժի մասնագիտութիւնն ալ ձեռք բերել, իսկ 2017-ին Pranic energy healing-ի մէջ եւս մասնագիտացայ. չինական-ֆիլիփինեան ոճ մըն է ասիկա, շատ հին, որ գրեթէ հինգ հազար տարի առաջ գոյութիւն ունեցած է, նոյնիսկ հին եգիպտական որմնանկարներուն մէջ կը գտնենք անոր խորհրդանշանը՝ երկու ասիւնով որոշ բռնուածքով՝ մէկ ձեռքով կը ստանաս կենսուժը, իսկ միւսով՝ կը փոխանցես. Գործադրողը ինք չէ որ իր կենսուժը կը փոխանցէ. գործադրողը կապ մը, ուղի մը կը դառնայ եւ կեանքի կենսուժը կը փոխանցէ անոր, որուն կենսուժը պակսած եւ տկարացած է:

«Տ». Ուրեմն ճիշդ ի՞նչ է Life coaching-ը:

«Ա Տ-Թ». Ասիկա նոր գիտութիւն մըն է, որ հազիւ երեսուն-քառասուն տարուան կեանք ունի եւ որուն անունը կը թարգմանուի որպէս «Կեանքի մարզիչ»: Մարդիկ կը կարծեն, որ ես իրենց կեանքը ապրիլ պիտի սորվեցնեմ եւ խորհուրդներ տամ ճիշդի եւ սխալի մասին: Բայց բոլորովին այդ չէ մեր աշխատանքը: Մեր աշխատանքին նպատակն է մարդուն մէջ արթնցնել իր կարողութիւններն ու ուժերը, կեանքը ապրելու սերն ու եռանդը. անոնցմով է, այդ ուժերով որ ինք կարծես կը վերածնի եւ նոր ու դրական բաներ կը սկսին պատահիլ իր կեանքին մէջ: Երբ ինք կը փոխուի, կը փոխուի նաեւ իր կեանքը, կը փոխուին իր շուրջիները եւ անոնց հետ իր յարաբերութիւնը: Երբ նոր

թրթռացումներ (vibrations) եւ նոր կենսուժ կ'ունենաս կեանքիդ մէջ, նոր հոսք կը սկսի գալ կեանքիդ, նոր եւ թարմ ուժեր կը մտնեն կեանքիդ մէջ: Օրինակ կ'ին մը, որ «անտեսանելի» է շուրջիներուն համար, որոնք չեն նշմարեր իր էութիւնը, այդ կինը կը սկսի գրաւիչ դառնալ իր շրջապատին համար, որովհետեւ տուեալ անձին թրթռացումները կը փոխուին: Մեր աշխատանքը շատ խորհրդաւոր է (mystic) եւ հոգեկան կողմ մը ունի: Spiritual science կը կոչուի:

«Տ». Այս երկու բառերը՝ Spirit եւ science այնքան ալ յարիր չեն իրարու, չէ՞:

«Ա Տ-Թ». Այո՛. Բայց վերջերս գիտութիւնը սկսաւ աւելի մօտենալ հոգիին, նկատի առնելով մարդկային հոգիին ազդեցութիւնը մարմնին վրայ, եւ թէ մարդ արարածը ինչ մեծ դեր ունի այս աշխար-

հին մէջ. ասիկա կը հիմնուի այն գաղափարին վրայ, թէ մենք Աստուածային էակներ ենք:

«Տ». *Ի՞նչ է տարբերութիւնը life coaching-ին եւ therapy-ին (Psycho analysis):*

«Ա Տ-Թ». Psycho analysis-ը զարգացած է 19-րդ դարուն եւ մեծ ազդեցութիւն ունեցած է 20 –րդ դարուն: Հիմա՝ 20-րդ դարու վերջը եւ 21-րդ դարու սկիզբը, հոգեբանութիւնը դանդաղ գիտութիւն մը սկսաւ համարուիլ, որովհետեւ կեանքը աւելի եւ աւելի արագացած է: Նախապէս, տարի մը ամբողջ պէտք էր հոգեբանին երթայիր, որպէսզի կարենայիր մանկութեանդ վերադառնալ, յիշողութիւններդ վերագտնել եւ հոնկէ սկիզբ առնող խնդիրներուդ անդրադառնալ: Մեր աշխատանքը առած է որոշ սկզբունքներ հոգեբանութենէն, ինչպէս նաեւ հոգեկանէն: Մեր աշխատանքը աւելի կարճ ժամանակի վրայ կ'ընթանայ եւ աւելի արագ արդիւնքի կը հասնի: Անգլերէն ասոր կ'ըսեն՝ short cut. քանի մը նիստով արդիւնք կը ստանանք: Մարդոց ա՛յս պէտք է, որովհետեւ չեն կրնար տարիով նիստերու հետեւիլ, թէ՛ ժամանակի եւ թէ՛ ծախսի առումով:

«Տ». *Եզիպտոսի, կամ աւելի ճիշդ՝ Գահիրէի մէջ կա՞յ նման մասնագիտութիւն կիրարկող. եւ կա՞յ այս մասնագիտութիւնը դասաւանդող կեդրոն:*

«Ա Տ-Թ». Այո՛, Գահիրէի մէջ շատ կեդրոններ կան, բայց ես Տուպայ ուսանեցայ, որովհետեւ նախընտրեցի դուրսէն՝ այլ երկրէ մը ստանալ տիփլոմս եւ որոշեցի Տուպայ, Robert Simic Coaching Institute երթալ: Պէտք է ըսեմ նաեւ, որ այս տարածքին մէջ տարբեր ուղղութիւններ կան՝ neuro-linguistic program (նեարդա-լեզուաբանական ծրագրաւորում), timeline therapy եւ pranic energy healing. նշմարուած է, որ մարդու լեզուն կապուած է իր զգացումներուն եւ մտածումներուն. մարդիկ կրնան նոյն բառը նոյն ձեւով արտասանել, բայց շատ տարբեր իմաստ դնել անոր մէջ: Անոնք, որոնք մէկէ աւելի լե-

զուներ կը խօսին, լաւ կը զգան ասիկա: Երբեմն բառով կարելի է բուժել: Պատահած է որ հիւանդ մը ունենամ, ծունկի ծանր ցաւերով: Զինք հիփնոսացման վիճակի մէջ կը դնենք եւ հարցումներ կը հարցնենք, որովհետեւ կ'ուզենք որ ինք բառեր հանէ իր մէջէն, բառեր, որոնք կրնայ բնաւ կապ չունենալ իր ծունկի ցաւին հետ: Երբ ըսի որ մէկ բառ ըսէ, ի վերջոյ ըսաւ «ձկնորսութիւն» եւ երբ ելաւ հիփնոսացման վիճակէն, քիչ ետք արդէն կրնար կենալ, առանց ծունկերու ցաւին: Յետոյ հասկցանք որ իր պատանութեան եւ երիտասարդութեան բոլոր հաճելի յիշատակները կապուած են ձկնորսութեան, որ նաեւ երիտասարդութիւն եւ ոյժ կը խորհրդանշէ իրեն համար: Եւ իր մէջ վերականգնեցաւ երիտասարդական եռանդը:

«Տ». *Ինչպէ՞ս ծանօթացաք այս աշխատանքին եւ ինչո՞ւ որոշեցիք գործադրել: Կրնա՞յ ըլլալ, որ ձեր հայրը, որ մեծ բժիշկ եղած է, ազդած է ձեր ուսումի այս ընտրութեան վրայ:*

«Ա Տ-Թ». Ես լեզուաբանութիւն շատ կը սիրէի, որովհետեւ մայրիկս լեզուաբան էր, եւ ես որոշեի իր լեզուաբան դառնալ: Հայրիկս սրտաբան բժիշկ էր: Երբ դպրոցը աւարտեցի, մտածեցի թէ ինչո՞ւ հայրիկիս պէս բժիշկ չդառնամ: Քովը մտայ եւ հարցունքի՝ արդեօք փոխեմ մասնագիտութիւնս ... Իր կարծիքը սակայն այն էր, թէ բժշկութիւնը ծանր մասնագիտութիւն է կնոջ մը համար, որ օր մը մայր պիտի ըլլայ: Իր խօսքին անսալով, լեզուաբանութիւն ուսանեցայ:

Գիտենք թե մարդուն ենթագիտակիցը մեծ դեր կը կատարէ իր կեանքին ընտրութիւններուն մէջ: Լեզուաբանութիւնն ու լեզուները կարծես զիս առաջնորդեցին, թե՛ եւ դանդաղօրէն, դէպի life coaching, որ բուժումի ձեւ մըն է: Փաստօրէն ես միացուցի լեզուաբանութիւնն ու energy healing-ը. կարծես սէրս ծնողքիս եւ իրենց իւրաքանչիւրին մասնագիտութեան, միացան իմ այս աշխատանքիս մէջ:

«Տ». Որքա՞ն ժամանակէ ի վեր կը կիրարկէք ասիկա եւ բաւական թիւով ձեր օգնութեան դիմողներ ունի՞ք:

«Ա Տ-Թ». Հինգ տարի է, որ այս աշխատանքով կը զբաղիմ: Այո, բաւական եկողներ կ'ունենամ, կիներ աւելի քան տղամարդիկ: Առիթը յարմար կը նկատեմ այստեղ կոչ ուղղելու տղամարդոց, որ իրենք եւս գան, որովհետեւ անոր կարիքը ունին, թէ՛ իրենք համոզուած են, որ զօրաւոր են եւ նման բաներու կարիքը չունին: Տղամարդիկ դժուար կը բանան իրենց սիրտը կամ կը խօսին զիրենք չարչարող հարցերու մասին: Որովհետեւ առանց իրենց ներքինը բանալու, կրնան հիւանդանալ՝ սրտի հարցեր, ճնշումի հարցեր ... Հայրս կ'ըսէր, թէ կանայք մէկ առաւելութիւն ունին՝ արցունքը, որ կը հանգստացնէ զիրենք եւ կը պարպէ իրենց ներքին ճնշումը: Այսօր սակայն ընդունուած է, որ տղամարդն ալ կարիքը ունի լալու. ասիկա պէտք է մանկութենէն սորվեցնել, պէտք չէ տղուն ըսել՝ դուն տղամարդ ես, զօրաւոր ես, պէտք չէ լաս...

«Տ». Այս ճիւղը մէ՞կ ամբողջութիւն է, թէ՞ բժշկութեան նման փորձեր բաժիններ ունի:

«Ա Տ-Թ». Շատ ուղղութիւններ ունի այս ճիւղը եւ տակաւին համաշխարհային մէկ դպրոցի չէ վերածուած. խումբեր կան, խմբաւորումներ կան, բայց ոչ մէկ պաշտօնական վկայական կայ. օրինակ ամերիկեան international coach federation-ը, ըստ որուն, իւրաքանչիւր անձ, որ կ'ուզէ մարզիչ համարուիլ, պէտք է ունենայ այս դաշնակցութեան վկայագիրը. Բայց հա-

մաշխարհային կերպով դեռ ընդունուած չէ ասիկա. նոյնիսկ ԱՄՆի մէջ life coach մասնագիտութիւնը պաշտօնապէս ընդունուած չէ:

Կայ time line therapy-ն, որ կապուած է յիշողութիւններու եւ հոգեբանութեան հետ, որուն միջոցով շատ արագ ձեւով դէպի յիշողութիւն կ'երթանք՝ մէկ նիստով նոյնիսկ, եւ կրնանք կարելոր յիշողութեան մը հասնիլ, որուն արմատէն կրնանք պարզել տուեալ անձին ժխտական զգացումները: Օրինակ՝ քառասուն տարեկան օրիորդ մը եկած էր քովս, որուն մայրն ու հայրը անընդհատ կը վիճաբանին, որուն պատճառով ինք ոչ միայն կը տառապի, այլ եւ ատելութիւն կը զգայ իր հանդէպ. այս զգացումը իրեն մեծ զայրոյթ կը պատճառէ, աշխարհին ու մանաւանդ իր հանդէպ: Թեթեւ հիփնոսով զինք անցեալ փոխադրեցի. իր յիշողութիւնները սկսան արթննալ. ինքզինք տեսաւ մօրը գիրկը, մինչ մայրը մեծ վէճ մը կ'ունենար իր հետ: Այդ վէճին ընթացքին ինք անընդհատ կը ցնցուէր մօր գրկին մէջ. այդ ցնցումը իրեն սոսկում պատճառած է. հակառակ ժողովրդական համոզուին, թէ մանուկները ոչինչ կը հասկնան մեծերուն խօսակցութենէն, ինք հասկցած է. հասկցած է եւ յիշեց այդ օրուան վէճին նիւթը. մայրը երիտասարդ մը սիրած է, բայց հայրը, որ նիւթապէս աւելի լաւ եղած է, կրցած է համոզել մօրը հայրը, որ աղջիկը իրեն տայ: Մայրը առանց ուզելու ամուսնացեր է իր հետ, ատեր է զինք եւ չէ կրցած ներել իրեն, հակառակ որ քառասուն տարիներէ ի վեր ամուսնացած է եւ քանի մը զաւակ ունի արդէն:

Աղջիկը, երբ հիփնոսին օգնութեամբ յայտնաբերեց այս բոլորը, - թէ՛ մէկ մասը գիտէր արդէն, բայց չէր գիտեր որ գիտէր, - յանկարծ անդրադարձ մը ունեցաւ - արդէն այժս է կարելորդ՝ որ տուեալ անձը արթննայ իր յիշողութիւններուն մէջ եւ թօթափէ այն յուշերը, որոնք կը նեղացնեն զինք - անդրադարձաւ թէ մօրը եւ իրոր հարցը, կամ ունեցած վէճերը իրեն չեն վերաբերիր, երկու անձեր, որոնք սիրեալներ են զիրար ... այս բոլորը իրեն չեն վերաբերիր: Ինք այս մարդուն զաւակն է

եւ իր յարաբերութիւնը անոր հետ ամբողջովին անջատ է ծնողքէն, կապ չունի մօրը սիրահարութեան եւ ամուսնութեան հետ ... Նման անդրադարձներ *aha moment* կը կոչուին մեր մասնագիտութեան մէջ, երբ յանկարծ կ'արթննաս իրողութեան մը, որ ամբողջ կեանքիդ մէջ գիտէիր, բայց որուն չէիր անդրադարձած:

Եւ որովհետեւ մեր աշխատանքը հոգեկան կողմ մըն ալ ունի, կարծես ամբողջ տիեզերքը, ձեւով մը կը գործակցի մեզի հետ, զարմանալիօրէն, եւ զուգադիպութիւններ տեղի կ'ունենան:

Այս աղջկան պարագային զուգադիպութիւնը այն էր, որ մեր նիստին օրը մայրը ճամբորդած էր. ինք պէտք էր հոգար հօր ճաշը:

-Ուրեմն,- ըսի իրեն,- այս բոլորէն ետք, ի՞նչ պիտի ընես:

-Այսօր, ճաշէն ետք հօրս պիտի ըսեմ, որ պատշգամ նստինք եւ միասին թէ խմենք. բան մը որ երբեք չեմ ըրած հօրս հետ:

Զուգադիպութիւնը՝ մօրը ճամբորդած ըլլալը, իրեն առիթ տուաւ հօրը հետ մտերիմ պահ մը անցընելու:

Վստահ եմ, որ ոչ միայն իր յարաբերութիւնը հօրը հետ դրական դարձաւ, այլ նաեւ իր մէջի զայրոյթը, որ բացասական զգացում է, պակսեցաւ:

Մենք ունինք հինգ բացասական զգացումներ, որոնց վրայ ես կ'աշխատիմ եւ որոնք մարդ արարածը կը կազմեն: Դրականներն են անշուշտ սէր, խաղաղութիւն, եղբայրութիւն ... իսկ բացասականները՝ զայրոյթ, տխրութիւն, վիրաւորում ըլլալ, վախ, որ կը ծնի մեզի հետ, բնութիւնը կու տայ ատիկա մեզի, բայց որուն չափազանցութիւնը հիւանդագին է, եւ վերջինը, որ ամենէն ծանրն է՝ մեղքի զգացում: Այս զգացումը ոչ միայն շատ կը ճնշէ մարդոց, այլ շատ հիւանդութիւններու գլխաւոր պատճառն է, որովհետեւ մարդուն մէջ մնալով, բացասական ձեւով կ'ազդէ առողջութեան վրայ:

Այս հինգ բացասական զգացումներուն բուժումն է որ ես կ'ընեմ, *time line therapy*. այս աղջկան զայրոյթը օրինակ, իր հօրը եւ աշխարհին հանդէպ, արմատէն մաքրուեցաւ:

«Տ». *Պսակածեւ ժահրի այս օրերուն ձեր աշխատանքը փութա՞ծ է:*

«Ա Տ-Թ». Իմ աշխատանքս նաեւ մարդասիրական կողմ ունի. այն օրէն որ **գորոնան** սկսաւ, համաշխարհային ձեւով – որովհետեւ համացանցի ընձեռած կարելիութիւնները կան – քանի մը անվճար միջոցառում ըրի, որպէսզի աշխարհի տարբեր կողմերէն մարդիկ օգտուին, Հայաստանի համար ըրի հայերէնով. նաեւ ըրի *meditation* մը, որ *pranic healing*-ին մաս կը կազմէ եւ կը կոչուի *twin heart meditation*. մենք, որպէս մարդ արարած, կը զգանք անվերջ պայքարը մեր սրտին եւ մեր միտքին միջեւ. երբ միտքը կ'ըսէ՝ դուն սխալ ըրիր, սիրտը կու լայ եւ կ'ըսէ՝ ես այսպէս կ'ուզեմ, ես այս կը սիրեմ ... *twin heart meditation*-ը այս երկուքը կը հաշտեցնէ: Խորհրդանշական ձեւով կրնանք ըսել, որ Աստուծոյ սիրտը կը գտնուի մեր *crown chakra*-ին մէջ, իսկ մարդկային սիրտը, մեղաւոր սիրտը կը գտնուի մեր սիրտին մէջ. ատոր համար կը կոչուի *twin heart*, որովհետեւ երկու սրտերու միացումն է. միտքդ ալ կը միանայ եւ Աստուածային ոյժ մը կու գայ մէջդ. լուսաւորուած կը զգաս եւ խաղաղութեամբ կը լեցուիս, սիրով: Ասիկա քանի մը անգամ ըրի, մարդոց համար, աշխարհին համար, որովհետեւ կը հաւատանք, թէ երբ մարդկային ոյժերը կը միանան, լուսաւոր ոյժ մը կը ստեղծուի, զօրաւոր լոյս մը, որ մթութիւնը փարատելու կարողութիւն ունի. ճիշդ հիմա, երբ աշխարհը մութի մէջ է, լոյս պէտք է, սիրոյ, եղբայրութեան, նուիրումութեան լոյսն է, որ պէտք է ճեղքէ մեզ պատած չարութիւնն ու մութը:

«Տ». *Կը մտածէ՞ք հեռակայ կերպով life coaching ընել, օգտուելով համացանցին ընձեռած դիւրութիւններէն:*

«Ա Տ-Թ». Ատիկա ըրի արդէն եւ կրկին կրնամ ընել, եթէ ուզողներ ըլլան, որպէս նուէր, **էնըրճի**ով պաշտպանութիւն անձին, (ընդհանրապէս քառորդ ժամ տւելով) որեւէ **վիրուսային** հիւանդութեան, մասնաւորապէս **գորոնային** դէմ. ըսել չէ թէ անձը կրնայ անուշադիր ըլլալ. ո՛չ, պէտք է

շարունակե ուշադիր եւ զգոյշ ըլլալ. իմ ընելիքս կարծես ծածկոցի պէս կը ծածկէ անձը: Թերեւս ասիկա տարօրինակ թուի, մանաւանդ երբ առցանց կ'ընեմ, հեռուէն, համացանցին ընդմէջէն, բայց պէտք է գիտնանք, որ մենք բոլորս **էնըրճի**ներ ենք, աւելին՝ մէկ մեծ, տիեզերական **էնըրճի**. հեռաւորութիւնը հարց չէ, կարելորդ՝ իմ միտքիս ոյժն է, որ կրնայ հասնիլ, որքան ալ հեռու ըլլամ:

Կայ այլ բան մը եւս, որուն մասին կ'ուզեմ խօսիլ, այն որ պէտք է միշտ պատրաստ ըլլանք նոր գաղափարներ ընդունելու, նոր բաներ սորվելու. պէտք է մեր հոգին բաց ըլլայ ընկալելու համար նորը. կ'ըսեն՝ «Մենք չենք գիտեր, թէ ի՞նչ չենք գիտեր»:

«Տ». *Ձեզի դիմողներուն մէջ հայեր կ'ըլլան:*

«Ա Տ-Թ». Հայեր կան. կ'ուզեմ ըսել եւ յիշեցնել, որ բոլոր հայերուն համար, ուրկէ՛ ալ, ո՛ր երկրէն ալ որ ըլլան, առաջին հանդիպումը անվճար է, նուէր է իմ կողմէս, որովհետեւ կ'ուզեմ որ իւրաքանչիւր հայ կարենայ, գոնէ մէկ անգամ ունենալ այս նիստը, օգտուիլ անկէ: Յետոյ կրնան շարունակել, կամ ոչ: Շատեր մէկ անգամ եկան, երբեմն հետաքրքրութեան համար, երբեմն որոշ հարցի մը լուծում փնտռելով, երբեմն մարմնական ցաւերէ տառապելով:

Կա՞յ խառնուածքի գիծ մը, որ բոլոր հայերը ունին:

Այո՛, կա՛յ, չներել ... որ կու գայ մեր պատմութենէն. մեր պապերը, մեր տատերը մեզի սորվեցուցած են չներել, որպէսզի չմոռնանք, ա՛յդ է նպատակը՝ չմոռնալ. շատ լաւ կը հասկնամ եւ համաձայն եմ, բայց ... իմ մասնագիտութիւնս ընելէ ետք տեսայ, որ չներելը նոյնքան վնասակար է, որքան վնասակար է մեղքի զգացումը, որ կեանքը կարճեցնելու կը յանգի: Եթէ հայ ազգը կարենայ ձերբազատուիլ այս գաղափարէն, չներելու գաղափարէն, շատ աւելի մեծ վերելք կ'ունենայ: Ինչպէս որ ըսի նախապէս՝ երբ վերելք ունենաս, բարձր vibration կ'ունենաս եւ քու կեանքդ, քու աշխարհդ, քու հողդ կը բարելաւուի, կը բարգաւաճի, կը ծաղկի, եւ դուն քու

ուժովդ է որ կը յաղթես, քու կեանքովդ է որ կը յաղթես: Եղեռնի հարիւրամեակին Կաթողիկոսին խօսքը կը յիշեմ՝ «Ասկէ ետք մենք սուգ պիտի չընենք, այլ մեր կեանքով կեանքը պիտի փառաբանենք»:

«Տ». *Բայց ներելը պայմանաւոր է մոռնալով, այսինքն եթէ ներենք, մոռցա՞ծ պիտի ըլլանք:*

«Ա Տ-Թ». Ներկայ կացութիւնը կը ստիպէ որ ըսեմ, թէ մենք յոյսի ազգ ենք, յոյսը, հաւատքը եւ խաղաղութեան ձգտումը մեր ազգին յատկանիշերը դարձած են եւ մեզի ապրելու զօրութիւն տուած: Այս ծանր օրերուն համար մէկ խորհուրդ պիտի տամ բոլորին՝ մենք life coaching-ի մէջ բառ մը կ'օգտագործենք՝ visualisation. երեւակայութեանդ մէջ յստակօրէն կը տեսնես բան մը, որ քեզի մեծ ուժ կը ներշնչէ, որ կարենաս յոյսդ վառ պահել. խորհուրդ կու տամ բոլորին նայիլ Սարուխանի «Շուրջպար Արարատին շուրջ» նկարը. գեղեցիկ խորհրդանիշ մըն է, որ կը հաստատէ – պիտի հաստատէ – Սարուխանի յայտնատեսութիւնը, որ քանի քանի նկարներով հաստատուած է արդէն, ինչպէս Կիպրոսի բաժանումը ներկայացնող նկարը, կամ Պաղեստինի մէջ քաշուած պատը ... – Այս է պատճառը, որ համոզուած եմ՝ այս նկարը օր մը, հեռաւոր կամ ոչ այնքան հեռաւոր ապագային կրնայ իրականութիւն դառնալ: Հետեւաբար բոլորս ալ այն պահերուն, երբ տխուր, անյոյս եւ ջլատուած զգանք մենք մեզ, պէտք է վերադառնանք մեր միտքին մէջ ամբօրէն պահուած այս նկարին եւ անոր յոյսով զօրանանք:

Այնքան հետաքրքրական էր մեր հանդիպումը Աննա Տոլապճեան-Թրայեանին հետ, այս մասնագիտութեան ամբողջովին նոր տարածքին մէջ: Մեծ շնորհակալութիւն կը յայտնենք իրեն եւ կը մաղթենք, որ մնայ միշտ եռանդուն եւ օգտակար դառնայ անոնց, որոնք կը զգան իր մասնագիտութեան եւ տաք ու ջերմ վերաբերմունքին կարիքը:

Ջրոյցը վարեց՝ Մ. Երամեան

ՔԻՐԱԶ ՄԱՀԱՑԱԾ

11 Օգոստոս 2020-ին

Երբ 11 Օգոստոս 2020-ին Փարիզ բնակող եգիպտահայ աշխարհահռչակ երգի-ծանկարիչ Քիրազ կը մահանար Փարիզի մէջ, ֆրանսական տասնեակ մը թերթեր կ'անդրադառնային անոր մահուան եւ վեր կ'առնէին արուեստը, որ աւելի քան կէս դար ապրած էր, մանաւանդ իր փարիզուիկներով:

17 տարեկանին իր ասպարէզը Գահիրէի մէջ սկսած էտմոն Քիրազեան, 2011-ին ֆրանսական նշանաւոր Le monde թերթին տրուած հարցազրոյցի մը մէջ ըսած է, թէ ինք «երբեք մասնագիտական ուսում չեմ ստացած. Միշտ գծած եմ, բայց արուեստ չեմ ուսումնասիրած»:

Երբ 22 տարեկանին Փարիզ կը հաստատուի, աննմիջապէս կ'իյնայ փարիզուիկներու հմայքին տակ, որոնք «բարդ են, սրամիտ, երկարասրունք եւ մեծաչք»:

«Իր ոճին ակնյայտ թեթեւութիւնը արդիւնք է ծանր աշխատանքի» ըսուած է մամուլին մէջ:

Փարիզի կեանքին առաջին շրջանին աշխատած է Jours de France-ի մէջ, ապա

նաեւ Paris Match-ի, Vogue-ի եւ Playboy-ի համար:

2008 թուականին Փարիզի Գարնաւալէտ թանգարանը կը կազմակերպէ յետա-հայեաց ցուցահանդէս մը:

Քիրազ մարդը նոյնքան նրբագեղ է, որքան իր նկարները եւ կեանքէն կը պահէր միայն այն, որ ուրախութիւն կը պատճառէ: Գիտէր թէ ժխտականութիւնը կեանքի բնականոն ընթացք դարձեր է եւ ճիշդ այդ պատճառով կը պահէր միայն այն, որ ուրախութիւն կը պատճառէր: «Դուք պէտք է կախարդէք աշխարհը» ըսած է Քիրազ յաճախ:

Փարիզը, որ նորձեւութեան աշխարհն է եւ փարիզուիկն, որ կանացիութեան տիպար է, Քիրազի մատիտով դարձեր են խորհրդանիշ ամէն գեղեցիկի եւ հաճելիի:

Քիրազի եւ իր փարիզուիկներուն լաւագոյն բնորոշումը կու գայ Գարլա Պրու-նիէն, որ կ'ըսէ «Փարիզուիկները կ'ամուսնանան» հրատարակուած ալպոմին համար.

«Անկախ, սանձարձակ, անհաւատա-

Մեր գրադարանին լուրերէն

ԵՐԿՈՒ ԿԱՐԵՒՈՐ ՆՈՒՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Եգիպտոսի ՀԲԸՄԻ Երուանդ Աղաթօն գրադարանը, իր անպաշտօն բացումէն ի վեր, տարբեր նուիրատուութիւններ ստացած է, որոնցմէ վերջին երկուքը, իրենց ծաւալին եւ կարեւորութեան համար լուսարձակի տակ կ'առնենք:

Տեօվլէթեան քոյրերը՝ Կասիա Ճղալեան, Մարալ Ոսկանեան եւ Կարինէ Միկալաս որոշած են իրենց ծնողքին՝ Նորայր եւ Արաքսի Տեօվլէթեաններուն ընտանեկան գրադարանին գիրքերուն մեծամասնութիւնը նուիրել Ե. Աղաթօն գրադարանին, վստահ ըլլալով որ այդ գիրքերը ապահով ձեռքերու կը յանձնեն եւ զանոնք կը դնեն հետաքրքրուողներուն տրամադրութեան տակ:

Աւելի քան վեց հարիւր (600) գիրքերը առանձին ցանկով արձանագրուած եւ տեղաւորուած են արդէն Աղաթօն գրադարանի դարակներուն վրայ:

Այս հաւաքածոն, մասնաւորաբար Սփիւռքի մէջ հրատարակուած եւ նորագոյն շրջանին լոյս տեսած գիրքերով արդիական շունչով մը կարծէք օժտեց Աղաթօն գրադարանը, որուն հաւաքածոն կը սկսի 1745 թուականէն

եւ կը հասնի մինչեւ 1950-ական թուականները:

Խորին եւ մեծ շնորհակալութիւն կը յայտնենք Տեօվլէթեան երեք քոյրերուն, իրենց այս գնահատելի քայլին համար:

Երկրորդ կարեւոր նուէրը գոր ստացանք, Հայ Գեղարուեստասիրաց Միութեան «Տամատեան» մատենադարանին գիրքերու ամբողջ հաւաքածոն է, որ տարիներէ ի վեր՝ Գեղարուեստասիրացի փակումէն ետք, կը մնար գրադարանին մէջ, մոռացութեան մատնուած եւ փճանալու վտանգին ենթակայ:

Այս երկու հաւաքածոներով Ե. Աղաթօն գրադարանը կը հարստանայ անհամեմատօրէն, թէ՛ որակով եւ թէ՛ քանակով:

Այս հաւաքածոն եւս առանձին ցանկագրումի ընթացքին մէջ է:

Պէտք է նշել անշուշտ, որ երկու հաւաքածոներուն ցանկերը մաս ալիտի կազմեն Ե. Աղաթօն գրադարանի թուայնացուած ընդհանուր ցանկին:

րիմ, բայց նաեւ աւանդապահ, միամիտ, բայց նաեւ չարաճճի, շահախնդիր բայց եւ ահա փարիզուիին՝ թեթեւ եւ անժամանցելի: Կը մաղթեմ որ անոնց ամուսինները յաջողութիւն ունենան իրենց կիներուն հետ»:

Քիրազ իր նկարներուն ընդմէջէն նաեւ ազդեցութիւն գործած է ֆրանսական նորաձեւութեան վրայ. Քրիստիան Լաքրուա, նորաձեւութեան նշանաւոր անուններէն մէկը, ըսած է Քիրազի մասին, թէ «անոր ազդեցութիւնը ոեւէ **քիւթիւրիէ**ի ազդեցութեան նման է»:

Քիրազի քրոջ աղջիկը՝ դոկտոր Նայիրի Համբիկեան, իր էջին մէջ դիպուկ կեր-

պով գրած է, ամփոփելով իր մօր եւ երկու մօրեղբայրներուն կերպարը:

“Last of my mother’s brothers joined the team. Edmond Kiraz joined the stars up there. I can hear them laughing and protecting us from above. A page is torn from our family in this world to be reunited up there. Goodbye funny guy”.

«Մօրս եղբայրներէն վերջինը՝ Էտմոն Քիրազ միացաւ իրենց հոն, աստղերուն մէջ. կրնամ լսել իրենց ծիծաղը վերը, ուրկէ մեզ կը հսկեն: Էջ մըն ալ ինկաւ մեր ընտանեկան պատմութենէն, վերը միանալու համար: Բարով երթաս, funny guy»:

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ

ՀԲԸՄԻ ԱՐԽԻԻՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ

ՀԲԸՄԻ Գահիրէի արխիւը հարուստ է բազմաթիւ նիւթերով, որոնք տարբեր բնոյթ ունին.

Ա. Միութեան սկիզբի շրջանի պատմութիւնը, ատենագրութիւնները եւ բոլոր մանրամասնութիւնները, որոնք շատ յստակ պատկեր մը կը գծեն այն աշխատանքներուն, որոնք հաւատաւոր միութենականներ տարին, աշխարհի չորս կողմը ծանօթացնելու եւ տարածելու համար Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միութիւնը:

Մասնաճիւղեր հիմնուած են ոչ միայն Սուրիոյ եւ Լիբանանի մեծ քաղաքներուն եւ ամենէն փոքր գիւղերուն մէջ, ուր հայեր եղած են, ինչպէս Տէր Զօր, Քամիշլի, Հասաքէ կամ Հասիճէ, Սուլէմանիէ, Այն Արուս, Քապուսիէ, Րիհանէ, այլ նաեւ Կիլիկիոյ նախկին գիւղերը՝ Քըրըք Խան, Զէյթունիէ, Վազըք, Գանլը Տէրէ, Քարաճայ, Հաճի Հապիպլիք, Պէյլան, եւ այլն, ինչպէս եւ Լիբանանի տարբեր քաղաքներն ու գիւղերը՝ Թրիփոլի, Պիքֆայա, Համանա, Մարճ էյուն, Ղազիր, Սուր, Ճիպէյլ, Սայտա, Պաալպէք, Զահլէ, ասոնց կ'աւելնան Կիպրոսի քաղաքներուն կողքին Պաղեստինի քաղաքները՝ Երուսաղէմ, Եաֆա, Պարսկաստանէն Թեհրան, Նուր Ջուղա, իսկ Հնդկաստանի քաղաքներէն՝ Մակասար, Սուրափիա, Կալկաթա, Ռանգուն, Ճիպուրի, Պաթալիա եւ այլն:

Ճիշդ է որ Միութիւնը աւելի ուշ Փարիզ, յետոյ Նիւ Եորք փոխադրուած է եւ կարգ մը թուղթեր իր հետ տարած, ինչպէս Միութեան առաջին նիստին ատենագրութիւնը, բայց սկիզբի երեք տասնամեակներուն պատմութեան արձանագրութիւնը, հսկայածաւալ նամակագրութիւն մը՝ ստացուած եւ առաքուած նամակներու կը մնան մեր մօտ:

Բ. Բոլոր նուիրատուութիւններուն եւ Միութեանս ժառանգ ձգուած կալուածներուն եւ գումարներուն արձանագրութիւնները,

անոնց տնօրինումը կամ շահագործումը, մանաւանդ երբ հողերը երկրագործական եղած են:

Գ. Մելգոնեան եղբայրներուն, մանաւանդ Կարապետ Մելգոնեանի ամբողջական արխիւը՝ իր անձնական նամակագրութիւնը – որ հայատառ թրքերէնով է, աշխատանքային թուղթերը եւ Մելգոնեան Կրթական հաստատութեան նուիրատուութեան վաւերաթուղթերը, անցագիրը եւ այլն: Աւելի ուշ նաեւ Մելգոնեան Կրթական Հաստատութեան նամակագրութիւնը Կարապետ Մելգոնեանի եւ սաներուն հետ, որմէ կը տեսնենք թէ Կարապետ Էֆէնտին որքան կապուած էր այդ հաստատութեան եւ այնտեղ ուսանող սաներուն. սովորութիւն դարձուցած էր նաեւ ամառնային ամիսները Կիպրոս, Հաստատութեան մէջ անցընել եւ մօտէն հետեւիլ տղոց առօրեային:

Դ. Սաթենիկ եւ Ճանիկ Չագըրներուն ամբողջական արխիւը, որ կը պարունակէ կարեւոր վաւերաթուղթեր իրենց կեանքէն, կարեւոր նամակագրութիւններ եւ անձնական նամակներու հսկայ հաւաքածոյ մը:

Ե. Շատ կարեւոր են ջարդէն անմիջապէս ետքի ժամանակաշրջանին առնչուող արխիւները, որոնք մանրամասնօրէն կու տան պատկերը ՀԲԸՄիութեան քանի մը որբանոցներու վիճակին՝ Քէլէկեան, Արարատեան, Գահիրէի եւ Աղեքսանդրիոյ մէջ որբուհիներու տուններ: Արձանագրուած են բոլոր որբերուն անունները, ծնողքին անունով, ծննդեան թուականով, ապրած քաղաքին, գաւառին կամ գիւղին անունով: Աւելի ուշ՝ կարգ մը որբերու Հայաստան մեկնումը, որբուհիներուն աշխատանքային մանրամասնութիւնները, իւրաքանչիւրին կեանքին յաջորդ հանգրուանը որբանոցէն ետք՝ ամուսնացած է թէ ճամբորդած եւ այլն: Այս արխիւները Եղեռնի պատմութեան շատ կարեւոր մէկ բաժինը կը կազմեն:

Այս արխիվները, իրենց կարելորության համար ուշադրությունը գրաւած են դոկտ. Անդրանիկ Տազէսեանի, որ քանի մը անգամ եկած է եւ լուսանկարած զանոնք: Սակայն ՀԲԸՄի Նիւ Եորքի կեդրոնը նախաձեռնած է մասնագիտական ձեւով զանոնք թուայնացնելու աշխատանքը, այնպէս մը, որ ՀԲԸՄի երեք կարելոր կեդրոնները՝ Նիւ Եորքի Կեդրոնը, Փարիզի Նուպարեան Մատենադարանն ու մեր՝ Գահիրէի արխիվները նոյն format-ով թուայնացուին, որպէսզի կարելի ըլլայ մասնագիտական ձեւով օգտուիլ անոնցմէ:

Զ. ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐ մարզական միութեան այնքան կարելոր պատմականը, որուն մասին վերջերս դասախօսութեամբ ելոյթ ունեցաւ Միութեանս ատենապետ տոքթ. Վիգէն Զիզմէճեան. այդ պատմութիւնը որոշ շփոթ մը կը ստեղծէ, սակայն կարդալով Միութեանս այդ օրերու ժողովներուն ատենագրութիւնները, այնքան բարդ թուացող պատմութիւնը յստակ եւ պարզ կը դառնայ:

ԿՈՆԴԱԿՆԵՐ

Արխիւը հարուստ է նաեւ երկու տարբեր կողմերէ ստացուած կոնդակներով.

1-1924-ին Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Գէորգ Ե.ը Կոնդակով մը կը պատուէ Կարապետ Մելգոնեանը իր իշխանական նուիրատուութեան համար, Մելգոնեան կրթական հաստատութիւնը նկատի ունի անշուշտ:

2-1947-ին Երուսաղէմի Կիւրեղ Պատրիարք Կարապետ Սարըեանը կը գնահատէ կոնդակով, իր նուիրատուութեան համար:

3- Շնորհակալագիր Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Գարեգին Ա. Յովսէփեանցէն Ճանիկ եւ Սաթենիկ Չագըրի, 1945 թուականին անոնց տան մէջ հիւրընկալուելուն համար, երբ այցելած էր Եգիպտոս:

Իսկ Պոլսոյ Պատրիարք Մաղաքիա Օրմանեան 1911-ին իր ստորագրութեամբ Միութեանս կեդրոնական գրադարանին կը դրկէ շրջաբերական մը, որ լոյս տեսած է 1906 թուականին:

Արխիվներուն մէջ կը գտնուին նաեւ այլ բնոյթի կարգ մը հարստութիւններ, որոնցմէ կը յիշենք

-ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

-ՄԵՏԱԼՆԵՐ

-ՔԱՐՏԷՍՆԵՐ

ՅԱԶՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵՒՍ

Բժշկուիի Շողիկ Կանիմեան-Յովակիմեանի դիմատետրի էջէն կ'իմանանք, թէ ամուսինը՝ գաղութիս ականաւոր բժիշկներէն ակնաբոյժ Տիգրան Յովակիմեան, մէկ ու կէս տարի սպասումէ ետք, տիրացած է իր կատարած հինգերորդ ստեղծագործութեան պաշտօնական թուղթերուն՝ براءة اختراع

Բժշ. Տիգրան Յովակիմեանի ստեղծագործութիւնները կը վերաբերին աչքի մանրադիտական (*միքրոսքոփիք*) վիրաբուժութեան:

Ի սրտէ կը շնորհաւորենք յարգելի բժիշկը եւ նորանոր յաջողութիւններ կը մաղթենք իրեն:

ՅԻՍՈՒՆ ՏԱՐԻ ԵՏՔ

Անցեալ օր մազս կտրելու համար սափրիչին գացի: Առաւօտ կանուխ ըլլալուն գետինը լուալով զբաղած էր: Հրաւիրեց զիս աթոռին վրայ նստելու մինչեւ որ մաքրութիւնը լրացնէ, ջուրը չորնայ, որպէսզի կարենայ ինձմով զբաղիլ:

Կարդալու ակնոցս քովս չըլլալուն, մերժեցի ինծի երկնցուցած օրաթերթը եւ դէմիս հայելիին մէջ սկսայ ինքզինքս դիտել: Է՛հ, ինչ կ'ուզէք՝ խորշոմներ, քանի մը սեւ կէտեր հոս-հոն, ճերմկած պէխ, թեթեւցած մազ, նոյնիսկ կամարանման, սեփ-սեւ հայկական յօնքերուս մէջն անգամ ճերմակ մազեր կային: Տարիք է, ըսի ես ինծի, կէս դար, յիսուն տարեկան ըլլալը այսպիսի հետքեր եւ նշաններ կը բերէ ... ըսի եւ նեղուեցայ, որ ակնոցս չեմ բերած թերթ կարդալու համար:

Երեսս հայելիէն անդին դարձուցի. գետինը մաքրուած էր: Կրկին հայելիին դարձայ եւ ի՛նչ տեսնեմ ... Յիսուն տարի ետք միայն, առաջին անգամ ըլլալով նշմարեցի, թէ մէկ ականջիս ծայրը կլոր, իսկ միւսին ծայրը սուր եւ անկիւնաւոր ըլլալ կը թուէր: Կրկին նայեցայ. այո՛, այդպէ՛ս էր, սխալ չէի. բայց ինչպէ՞ս կ'ըլլայ. նոր եղած չի կրնար ըլլալ. նո՞ր կը նշմարեմ. Յիսուն տարի չէի՞ նշմարած ...

Սիրտս կոտրեցաւ:

Սափրիչը, որուն հետ ընդհանրապէս խօսակցութեան կը բռնուիմ, տեսնելով որ չեմ խօսիր, հաւանաբար ըրածին համամիտ ըլլալս կարծելով, մազս շատ կարճ կտրեց: Հիմա տնկուած ականջներս (ասիկա շատոնց նշմարած եմ) իրենց եր-

կու տարբեր ծայրերով՝ մին կլոր, միւսը սրածայր, շատ աւելի մէջտեղ ելած էին. յիսուն տարուան չնշմարածս ամենայն յստակութեամբ եւ մանրամասնութեամբ հրապարակ ելած էր:

Երբ տուն հասայ, քիչ մը տատամսելէ ետք կնոջս հարցուցի:

-Նշանուած օրէս նշմարած էի,- եղաւ պատասխանը:

Սիրտս քիչ մը հանգստացաւ, մինչեւ որ կինս աւելցուց.

-Այսինքն ամէն բանդ կատարեալ է, դուն ականջներուդ ծայրերուն տարբերութիւնը **տէրտ** բռներ ես ...

Ջաւակներս ալ գիտեն եղեր: Մայրս իբրեւ թէ չէ նշմարած. իսկ ես միայն այսօր, յիսուն տարի ետք նշմարեցի:

Տունը, հայելիին առջեւ կեցած, գլուխս **մէյ** մը աջ, **մէյ** մը ձախ դարձուցի քանի մը անգամ: Արդիւնքը նոյնն է, օգուտ չկայ, աչքս ճիշդ տեսած է:

Ինչպէ՞ս կրնայի այսքան յստակ իրականութիւն մը միայն հիմա, յիսուն տարի ետք նշմարել: Ով գիտէ որքա՛ն բաներ աչքէս վրիպեր են մինչեւ հիմա ... Սենեակս քաշուեցայ, մտածեցի, յիշեցի, բաղդատեցի, քննեցի եւ այլն եւ այլն եւ այլն ... եւ այն յստակ եւ որոշ եզրակացութեան հասայ, որ անգամս ալ ժամանակէն առաջ սափրիչին չերթամ առանց կարդալու ակնոցս հետս առնելու ...

Բարսեղ Գրգըլեան
Գահիրէ, 6- 1- 1996

Մի՛ մտներ աւեր այգին
Խաղող չունի, շահ չունի:
Աւեր է ազգիդ այգին,
Մի՛ լար վըրան, շահ չունի:

Հրեան ըսաւ՝ «Ուր շահ ունիմ,
Հրեաստան հո՛ն է ինծի»:
Հայը ըսաւ՝ «Ուր ժամ ունիմ,
Հայաստանը հո՛ն է ինծի»:

Գաբրիէլ Արք. Այվազովսքի

ԺԱՌԱՆԳՈՒԱԾ ՈՒՒՏԸ

«Կրնա՞նք Բորդ-Սաիտ երթալ եւ այցելել Մուսա Լեռան գաղթականներուն գերեզմանը ... »:

Բնաւ մտքէս պիտի չանցնէր որ 45 տարիներէ ի վեր իրարմէ բաժնուած ու հաղորդակցութեան կամուրջները մեր միջեւ ընդմիշտ քանդուած դասընկերուհիս, Ֆիլատելֆիայէն պիտի որոնէր զիս, պարզապէս միասին Բորդ-Սաիտ երթալու համար:

Մանկութեան ամենամտերիմ ընկերուհիս եղած էր Անահիտը, անբաժան էինք իրարմէ, նոյնիսկ 20 Յուլիս 1969-ին, երբ Աթօլլօ տիեզերանաւը լուսին հասաւ, Անահիտը եւ ես Հելիոպոլսոյ ՀՄԸՄ ՆՈՒՊԱՐԻ ամփիթատրոնին ամենավերը բարձրացանք ու մեր մանկական երեւակայութեամբ լուսինին վրայ Արմաթրոնկը տեսանք:

Շատ յաճախ օրը անցընելու կ'երթայի իրենց տունը, մանաւանդ երբ ան երկարատեւ հիւանդութեան պատճառաւ անկարող էր դուրս ելլել: Հայրս, գործի երթալէ առաջ, կը ձգէր զիս Անահիտենց տունը. հոն կը մնայի մինչեւ իրիկուն:

Քանի մը ժամ միասին խաղալէ ետք կը ծանծրանայինք ու տան մէջ հետազօտութեան կ'ելլէինք: Շատ կը սիրէինք Անահիտին ծնողքին ննջասենակը, որուն դրան ճիշտ դիմացը, իր պատուոյ տեղը գրաւած էր մայրիկին արդուզարդի սեղանը իր փառաւոր հայելիով, հոն շարուած անուշահոտերու գոյնզգոյն սրուակներով, սանտրերով ու գեղեցկագիտութեան վերաբերեալ ամէն տեսակ «զէնքերով»:

Զգոյշ կը մտնէինք ներս ու կ'ապրէինք յափշտակութեան զգացումը, որ Ալի Պապան ըմբռնանա՞ծ է, երբ 40 աւազակներուն գանձերով լի քարայրէն ներս մտած է: Պզտիկներուն լռութիւնը կասկած կ'արթնցնէ փորձառու երէցներուն միտքերուն մէջ ու միշտ կը դաւաճանէ անոնց: Շատ չանցած վրայ կը հասնէր Անահիտին մայրիկը, մեզմէ մէկը կամ միւսը շրթունքի կարմիր ներկը ձեռքին

փորձեր ընելու յանցանքին մէջ քարացած կը բռնէր ու կ'արտաքսէր մեզ մեր «արքայութենէն»:

Ինծի համար շատ հետաքրքրական էր խոհանոցին այն դուռը, որ կը բացուէր ծառաներու երկաթէ սանդուխներուն վրայ եւ ուրկէ Անահիտին մայրիկը շատ յաճախ կ'երթար իր ծնողքին յարկաբաժինը: Անգործ ու աննպատակ, Անահիտն ու ես, դուրս կ'ելլէինք այդ դռնէն, կը կտրէինք երկաթէ նեղ անցքը ու կը մտնէինք Անահիտին մեծ ծնողներուն խոհանոցէն ներս: Մեծ մայրիկը, սեփ-սեւ ներկուած մազերով, գծուած կամար յօնքերով, անսպասելի ձայնի ելեւէջներով, գլանիկը շրթունքէն անբաժան նիհար ու բարձրահասակ կին մըն էր: Մեզի քանի մը փաղաքշական խօսքեր ընելէ ու պատառ մը բան կերցնելէ ետք, կարծէք համբերութիւնը կը հատնէր ու մեզ ներս, մեծ հայրիկին քով կը ղրկէր:

Մինչեւ այսօր յստակօրէն կը յիշեմ մեծ հայրիկին ու անոր եղբօր անունները, հաւանաբար տարօրինակ ըլլալնուն համար՝ Ապտէլ-Քէրիմ եւ Շէֆիք: Երկու եղբայր, միշտ մաքուր-կոկիկ հագուած, դէմ դիմաց նստած ցած սեղանիկի մը առջեւ նարտ կը խաղային ու կը խօսակցէին ինծի համար անհասկնալի բարբառով մը: Անահիտն ու ես, կարճ ժամանակ մը խելօք կը նստէինք քովերնին, կը հետեւէինք խաղին, որուն զարեւուն գլորումներն ու սատափէ սեւ ու ճերմակ կտորներուն պտոյտը փայտէ զարդարուած նարտի տուփին մէջ կը կլանէին մեզ: Անոնք թէ՛ կը խաղային, թէ՛ կը խօսէին գլուխնին տխուր- տխուր շարժելով եւ բոլորովին լռելէ առաջ, անոնցմէ մէկը կամ միւսը «խեղճ Մուրատ, խեղճ տղայ ...» կ'ըսէր ողբագին:

Օր մըն ալ համարձակութիւնս հաւաքելով հարց տուի Անահիտին մայրիկին, թէ ինչո՞ւ այդ երկու ծերունիները այդքան տխուր էին, նոյնիսկ խաղի ժամանակ:

«Չեմ գիտեր ինչպէս սկսիմ,- ըսաւ մայրիկը,- իմ ծնողքս ու հօրեղբայրս մուսա-

լեռցի են ու իրենց խօսածը սուէտիերէն է, անոր համար է որ դուն չես հասկնար. թէ-պէտ անոնք լաւ հայերէն գիտեն, սակայն ճիգ կ'ընեն որ չմոռնան իրենց հայրենիքին բարբառը,- բացատրեց ան,-իմ նախնիքներս ազատատենչ մարտիկներ եղած են, որոնք ձեռքերնին զէնքին վրայ, մէկ աչքերնին բաց կը քնանային» վերջացուց Անահիտին մայրիկը:

1915-էն ետք, մուսալեռցիները, թուրքերէն ջարդուած ու եւրոպական երկիրներէն խաբուած, ստիպուած բարձրացած են ֆրանսական հինգ մարտանաւերը, որոնք եկած էին ազատելու Մուսա Լեռան հայ բնակիչները եւ հազարաւոր գաղթականներու հետ տեղափոխած եգիպտական Փոր-Սաիտ ծովեզերեայ աւանը: Անոնք քանի մը տարի ապրեր են Սուէզի ջրանցքին աջ ափին վրայ շինուած վրանաքաղաքին մէջ, մինչեւ որ մաս առ մաս գաղթականներէն շատեր գացեր են հաստատուելու Լիբանան, Յունաստան, Ֆրանսա եւ Միացեալ Նահանգներ: Իր ընտանիքը մերժեր է հեռու ափերու վրայ հաստատուիլ, քանի որ յոյս ունէին որ պատերազմը դադրելէ ետք պիտի կարենային վերադառնալ իրենց հայրենի հողերը:

«Հայրիկս ու հօրեղբայրս թէպէտ 55 տարիէ ի վեր եգիպտոս են, սակայն կ'ապրին հայրենիք վերադառնալու երազով», եզրակացուց: «Ամէն օր նարտ խաղալու ժամանակ, երկու եղբայր կը խօսին երկրին մասին, իրենց ազգականներն ու բարեկամները մէկիկ-մէկիկ կը յիշեն, կը վերապրին ինքնապաշտպանութեան օրերն ու իրենց կեանքը Փոր-Սաիտի վրանաքաղաքին մէջ ու կը վերջացնեն՝ «խեղճ Մուրատ, խեղճ տղայ ...»ով:

Յունիս 1967-ի պատերազմը երբ աւարտեցաւ եգիպտոսի պարտութեամբ եւ Իսրայէլի կողմէ Սինայի թերակղզիին գրամամբ, յուսահատութեան եւ անորոշութեան ծոցը նետեց եգիպտացի ժողովուրդը առ հասարակ ու հայ գաղութը մասնաւորաբար: Երկրէն հեռացողներուն թիւը շատցաւ: Անահիտին ծնողքն ալ որոշեր էր գաղթել, իր հետ տանելով մեծ ծնողներն ու մեծ հօրեղբայրը: Երբ բարի

ճանապարհ մաղթելու համար վերջին անգամ այցելեցի Անահիտենց, մեծ հայրիկն ու իր եղբայրը նարտ չէին խաղար այլեւս, իրենց գուարճութեան միակ առարկան սեղանին վրայ գոց էր ու տխուր:

24 Սեպտեմբեր 2016-ին, արեւոտ առաւօտ մը Անահիտին քով նստած Փոր-Սաիտ տանող հանրաշարժին մէջ, պահ մը կարծեցի որ վաղեմի ընկերուհիս հետ Նուպարեան Ազգային Վարժարանի հանրաշարժին մէջն էինք:

«Եկած եմ շատ հին ուխտ մը կատարելու,- սկսաւ Անահիտ,- երբ 1970-ին հայրիկս որոշում առաւ հեռանալ Եգիպտոսէն, մօրս միակ խնդրանքն էր չլքել իր ծնողքն ու հօրեղբայրը,- ըսաւ, պահ մը մտովին փոխադրուեցաւ իրենց Հելիոպոլսոյ գեղեցիկ յարկաբաժինը ու ինկաւ երջանիկ յիշատակներու անջրպետին մէջ,- սակայն աւա՛ղ, մօրս այս երախտագիտական արարքն էր որ հոգեպէս քանդեց մեծ հայրս ու իր եղբայրը,- աւելցուց Անահիտ, յիշելով անոնց խղճալի վիճակը Եգիպտոսէն հեռանալէ ետք:

«Թէպէտ անոնք այլեւս հաշտուած էին Մուսա Լեռը ընդմիշտ կորսնցնելու դաժան գաղափարին հետ, սակայն Եգիպտոս մնալով յոյս ունէին որ օր մը իր արժանի տեղը պիտի փոխադրէին այն թանկագին Էակը, զոր կորսնցուցած էին Բորդ-Սաիտի մէջ», ըսաւ Անահիտ:

«Մեծ հայրիկս իր Շէֆիք եղբօրմէ զատ, աւելի փոքր եղբայր մըն ալ ունեցած է Մուրադ անունով, որ ութ տարեկան հասակին մահացած է Փոր-Սաիտ գտնուած ժամանակ ու թաղուած հաւաքական գերեզմանի մը մէջ, Սուէզի ջրանցքին ձախ ափին, Ուղղափառ Քրիստոնեաներու գերեզմանատան մէջ», լուսաբանեց Անահիտ:

Տարիներու ընթացքին երկու եղբայրները ապարդիւն փորձեր ըրեր են մուսալեռցիներուն հաւաքական գերեզմանին ճիշտ վայրը գտնելու համար եւ ապրած ու մահացած են իրենց փոքր եղբայրը օտար հողի տակ լքած ըլլալու մղձաւանջով:

Քանի մը ամիս առաջ, դիմատետրին միջոցաւ, Անահիտ տեղեկացեր է որ Գահիրէի Ազգային Առաջնորդարանի Եկե-

ղեցւոյ Հոգաբարձութեան տարիներու աշխատանքին շնորհիւ, յայտնաբերուած էր այդ հաւաքական գերեզմանը, ուր 300 մուսալեռցի գաղթականներ իրենց վերջին հանգիստը գտած էին:

«Հոկտեմբեր 2015-ին դամբարանին օրհնութեան լուսանկարները պատգամ մը կ'ուղղէին ինծի: Հակառակ որ Մուրատ հոն պիտի մնար մինչեւ վերջին դատաստանի օրը, սակայն մեծ հայրիկիս տարիներու ընթացքին փնտռածը ահաւասիկ գտնուած ու գեղեցկօրէն վերա-

կանգնուած է», ըսաւ Անահիտ տխուր ժպիտով մը:

Դամբարանին վրայ Անահիտին զետեղած ծաղկեփունջը անտարակոյս գոհունակութիւն պատճառեց Ապտէլ-Քէրիմին ու Շէֆիքին:

Ուխտդ կատար, սիրելի դասընկերուհիս:

*Սօսի Ներսիսեան-Յակոբեան
Մայիս 2020*

ՃԱԿԱՏԱԳՐԻ ՀՊՈՒՄՆԵՐ

«Եկո՛ւր, նայէ՛, տիկին, ի՞նչ օրերու հասեր ենք ...», քովի շէնքին պահակը հիասթափուած, ձեռքերը երկինք բարձրացուցած, կը կանչէր զիս դիմացի մայթին եզերքը շարուած ինքնաշարժի մը քովէն: Կարծելով որ «մաքրութեան մասին գաղափար չունեցող» դրացի մը նորէն աղբի տոպրակ մը ձգած էր ինքնաշարժին կողքին, տհաճ երեւոյթի մը ականատես ըլլալու հեռապատկերով անցայ փողոցը եւ ի՞նչ տեսնեմ ... նորածին մանուկ մը: Այո, նորածին մը, փաթեւած դեղին հաստ ծածկոցով, մշիկ-մշիկ կը քնանար չոր մայթին վրայ, անտեղեակ իր ճակատագրէն, կարծէք տաքուկ օրօրօցի մէջ ըլլար: Հիմա հասկցայ թէ պահակը ինչո՞ւ այդպէս վրդոված էր, իրօք նորածին մը փողոց նետելը աղբի տոպրակ մը նետելէն շատ աւելի դաժան բան է:

Երկու երիտասարդ անցորդներ, նկատելով որ տարօրինակ բանի մը կը նայէինք, մօտեցան ու անոնք եւս շշմած մնացին: Կը մտածէի գետնէն վերցնել մանկիկը, սակայն երիտասարդներէն մէկը առաջարկեց նախ ոստիկանութեան լուր տալ:

Դիմացի շէնքին բնակիչներէն տիկին մը, որ լուացք կը փռէր պատշգամբ, արտասովոր նկատելով մեր համախմբումը,

հետաքրքրուեցաւ թէ ի՞նչ բան գրաւած էր մեր ուշադրութիւնը:

Մինչ այդ երիտասարդը լուր տուած էր ոստիկանութեան ու անոնք խոստացած էին շուտով հասնիլ: Մեզի կը մնար հսկել մանուկին, համբերել եւ յուսալ, որ ան քնաած մնար. Հապա՞ եթէ անօթութիւնէն արթննար ու սկսէր լալ, ի՞նչ պիտի ընէինք:

Մօտակայ գրասենեակին պահակը, տեղեկանալով եղելութեան, լուրը հասցուց պաշտօնէաններուն, որոնք մէկիկ-մէկիկ մօտեցան մեզի: Հանդիսատեսներուն թիւը 20-ը անցաւ, առանց նկատի առնելու թէ Քորոնա ժահրը համատարած համաճարակի վերածուած է աշխարհի հինգ ցամաքամասերուն վրայ ու Եգիպտոսի կառավարութիւնը յորդորած է համախմբուել խուսափիլ:

Լքուած նորածին մը գտնելը Հելիոպոլսոյ փողոցներէն մէկուն մէջ Քորոնա ժահրէն շատ աւելի հրատապ հարց է:

Նպարավաճառին աշկերտը, որ հեծանիւով կ'անցնէր, ինքզինք բոլորէն աւելի իրազեկ նկատելով, հեռախօսով նկարեց մանուկը ըսելով՝ «Face bookի վրայ կը դնեմ, անպայման առեւանգուած է ու ծնողքը զինք կը փնտռէ» եւ անցաւ գնաց:

Ուրիշ մը առաջարկեց մանուկը անմիջապէս որբանոցի մը յանձնել. «Դուք տակաւին ուստիկանութեան կը սպասէք», հարցուց հեգնանքով, «հիմա գորոնա կայ, ուստիկանները պիտի չհետաքրքրուին փողոց նետուած մանուկի մը հարցով» աւելցուց ու հեռացաւ:

«Ե՛ս կ'առնեմ այս մանուկը ...», միջին տարիքի այր մարդ մըն էր խօսողը. «Կինս նոր զաւակ ունեցած է, մեր երրորդը, աս ալ թող ըլլայ մեր չորրորդը, միասին կը մեծանան», ըսաւ այնպէս անմիջականութեամբ, որ կարծէք առնելիքը նապաստակ մը ըլլար:

34 տարիներ առաջ մեր տան հեռախօսը հնչեց՝ «Մանուկը քանի մը ժամէն կը ծնի, առտու կանուխ հոս եղէք, մի ուշանաք ...», խիստ, արհեստավարժ ծայնով կին մըն էր խօսողը:

Մայր մը ծնելու վրայ էր իր ութերորդ զաւակը, զոր հոգալու անկարող, պիտի յանձնէր Ղպտի Կաթողիկէ քոյրերու որբանոցին: Քանի մը ամիսէ ի վեր անհամբեր կը սպասէինք այս անբաղձալի մանուկին աշխարհ գալուն: Եւրոպացի անզաւակ զոյգ մը փափաք յայտնած էր երախայ մը որդեգրել: Երկա՛ր ու գաղտ-

նի պրպտումներէ ետք կարողացած էինք իրենց համար գտնել այս «նուէրը»:

Մայրը, նայուածք մը իսկ չնետած նորածին մանչուկին վրայ, ընդմիջտ բաժնուեցաւ անկէ, մխիթարուելով որ անոր պարգեւած էր լաւ կեանք մը ապրելու առիթը: Տարիներու ընթացքին այդ տղան յաջողութեամբ աւարտեց իր բարձրագոյն ուսումը, եղաւ յաջող բժիշկ եւ հմուտ դաշնակահար:

Մայրին վրայ ձգուած մանուկն ալ ընտանիք ունեցաւ: Ուստիկանութեան կողմէ ղրկուած սպան, ըստ օրէնքին, զայն փոխադրեր է հիւանդանոց, ուր քանի մը օր մնալէ եւ բոլորովին առողջ նկատուելէ ետք, յանձնուեր է անոր, որ փափաքած էր իր ընտանիքին մէջ առնել զայն:

Որբանոցի մէջ ծնած կամ նոյնիսկ մայրի մը վրայ նետուած մանուկներուն, ճակատագրի բարեբաստիկ հպումով թէ մարդկային սրտին բարութեամբ, լաւ պայմաններու մէջ ապրելու առիթներ կարելի է ընծայել:

*Սօսի Ներսիսեան-Յակոբեան
Մարտ 2020*

ՈՉ ՄԻԱՅՆ ՀԱՅԵՐԸ

Միայն հայերը չեն, որ կը տագնապին Արցախի համար եւ մտահոգ են գալիքով: Կան օտարներ եւս, որոնց երկիրը թէեւ շա՛տ հեռու է մեր երկրէն, բայց անոնք մարդկային ոգիով լեցուն, չեն կրնար լռել անարդարութեան առջեւ, որ Ազերիները կը պարտադրեն մեր երկրին եւ մեր հայրենակիցներուն:

Նորվեգիացի մը՝ Սվեն-Էրիք Րայս անունով, Շուէտի հայերուն եւ ոչ հայերուն ուղղուած իր խօսքին մէջ կը ներկայացնէ իր հեղինակած գիրքը՝ “Hayastan, Why I love Armenia” («Հայաստան, թէ ին-

չո՛ւ կը սիրեմ Հայաստանը») եւ կ'ըսէ թէ ինք այս օրերուն իրապէ՛ս տխուր է եւ մտահոգ, իր շատ սիրած երկրին ճակատագրով:

Րայս որոշած է իր գիրքը ծանուցել եւ անոր ծախքէն գոյացած գումարը տրամադրել Արցախի մէջ նորածին երեխաներուն եւ անոնց մայրերուն, որոնց ամուսինները ճակատի վրայ կը կռուին եւ կամ արդէն զոհուած են:

Մինչեւ այսօր Սվեն-Էրիք Րայս չորս հազար եւրօ (4000 €) փոխանցած է Արցախի, այս նպատակով:

Կարճ Լուրեր

Լորիս Ճգնաւորեան մրցանակակիր

Իրանահայ երաժիշտ-յօրինող Լորիս Ճգնաւորեան ստացած է 2020 թուականի Books for Peace մրցանակը:

Մայիսին ստացած էր թեկնածութեան հրաւերը այս մրցանակին, Իրանի Art for Peace Festival-ին կողմէ: Մրցանակաբաշխութիւնը կատարուած է 12 Սեպտեմբերին, Իտալիոյ մայրաքաղաք Հռոմի մէջ:

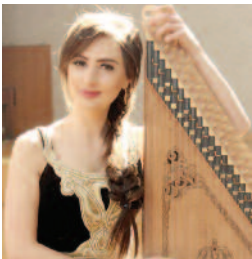
Այս մրցանակը հիմնուած է 2017 թուականին, պատուելու համար այն գործերը, որոնք կը խթանեն խաղաղութիւնը արուեստի եւ մշակոյթի միջոցով, ոչ միայն իրարու դէմ պատերազմող ազգերու, այլ նաեւ անհատներու միջեւ:

The Art for Peace Festival-ը, որ ամէն տարի Իրանի մայրաքաղաք Թեհրանի մէջ տեղի կ'ունենայ, կ'անդրադառնայ ոչ միայն խաղաղութեան, այլ եւ բնապահպանումին:

Ճգնաւորեանի չորս ամիսներու ընթացքին աւարտի բերուած այս գործը տակաւին անխորազիր է, ինչպէս կ'ըսէ հեղինակը:

«Չորս ամիսներու խոկումի եւ խորհրդածութեան արդիւնքն է այս գործը, որ իմ լաւագոյնս կը համարեմ» ըսած է Ճգնաւորեան. «Վարակը մեծ վնաս պատճառեց երաժիշտներուն, միաժամանակ սակայն առիթ տուաւ անոնց, ստեղծելու նոր եւ նորարարական գործեր, իրենց պարտադրուած առանձնութեան ընթացքին»:

Աւելի կանուխ՝ Ապրիլին, Ճգնաւորեան ձայնասփռած է երաժշտական կտոր մը, «Գորոնա» խորագրով եւ 12 վայրկեան տեւողութեամբ: Գործը երեք մասերէ կը բաղկանայ՝ «Յարձակում», «Մահ» եւ «Կեանք» խորագրերով:

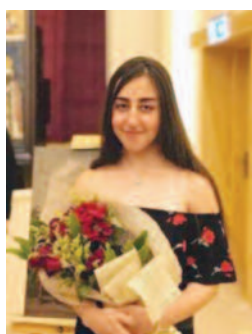

–Քանոնահար Մարիանա Գրիգորեան (Հայաստան) նուաճած է «Աշխարհի ժողովուրդներու երաժշտութիւն» փառատօնի World Folk Vision 2020 բաժնին գլխաւոր մրցանակը:

–Անուշ Թորանեան կարգուած է Փարիզի փոխ-քաղաքապետ, որուն համեմատ ինք պատասխանատու պիտի ըլլայ քաղաքի ընկերային կեանքին եւ քաղաքացիական հարցերուն:

Անուշ Թորանեան առաջին հայն է, որ նման պաշտօն կը ստանայ Ֆրանսայի մայրաքաղաք Փարիզի մէջ:

1991 թուականին Փարիզ ծնած Ա. Թորանեան տէր է մագիստրոսական աստիճանի, հասարակական օրէնսգիտութեան եւ միջազգային յարաբերութիւններու մէջ եւ իր աշխատանքը սկսած է Արտաքին Գործերու նախարարութեան մէջ պաշտօնավարելով:

–Նախկին եգիպտահայ Յակոբ Ծուլիկեան «Ազգ» (Երեւան) շաբաթաթերթին մէջ, օգտուելով եգիպտացի լրագրող Մայտա Նատարի գրութենէն, իր յօդուածը Ռիթա Գեորգեանի մասին խորագրած է «Եգիպտահայ Ռիթա Գեորգեան իսկական տաղանդ է» եւ որուն մէջ կ'ըսէ.

«Ռիթան իր գերդաստանի 4-րդ սերունդի ներկայացուցիչն է, 15 տարեկան է: Նրա պապն ու հայրը ծնուել են Եգիպտոսում: Պապի հայրը ցեղապանութիւնից մագապուրծ փախել է Թուրքիայից եւ ապաստան գտել Եգիպտոսում: Ռիթայի նկարները արտացոլում են երկու երկրների՝ Հայաստանի եւ Եգիպտոսի մշակութային հարստութիւնները»:

ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ

ՄԱՀ

Խոր ցաւով իմացանք անժամանակ մահը ՀԲԸՄի անդամուհիներէն Գարուին Արսլանեանի, որ երկար տարիներ քաջաբար պայքարելէ ետք անողոք հիւանդութեան դէմ, ի վերջոյ պարտուած, 16 Հոկտեմբերին կը հեռանար մեզմէ, իր ետին ձգելով մանչերը՝ Ռուբէնն ու Ռաֆֆին եւ դուստրը՝ Ռուբինան:

Մեր ցաւակցութիւնները զաւակներուն, իր անմիջական հարազատներուն եւ բոլոր զինք սիրողներուն:

Իր յիշատակին համար նուիրատուութիւններ կը կատարուին Պահիյյա Հիմնարկին, նոր **քիմօ-թերափի**ի սենեակի մը համար, որ իր անունը պիտի կրէ:

